НҮХЭР ДАШИЕВАҺАА ЖЭШЭЭ АБАГТЫ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Совет эй орган

№ 248 (9080) | 1959 оной октябриин 21, среда | Сэн 20 мүнгэн

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ниитынгээ мал ажалые бүхы аргаар хүгжөөгты, элдэб тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэгты, малай ашаг шэмые бүри ехэ болгогты, үүлтэржүүлгын хэрэгые улам һайжаруулагты! Хүн бүхэндэ хүртэхэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилэн абаха талаар Америкын Холбоото Штадуудые ахижа, урдань ороё!

(КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан Уряануудһаа)

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишан Сындыма Дашиева үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ 8 жэлдэ хүдэлхэ зуураа, жэлһээ жэлдэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана. Байгша оной 9 һарын туршада даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 3088 литр һү һааба. Тиигэжэ 1959 ондо үнеэн бүриһөө 3500 литр һү һааха гэһэн уялгаяа үлүүлэн дүүргэхээр эрид шиидэнхэй.

—КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ, мүн Прибайкалиин аймагай Лазогой нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай уряада харюу болгон, жэлэй дүүрэтэр абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэхэ хүсэлтэйб,—гэжэ суута һаалишан С. Дашиева мэдүүлнэ.

Зураг дээрэ: С. Дашиева. **Л. Хайдуровай** фото.

Уялга абаа һаа—дүүргэ!

...олоон жэлэй түсэбые ...орһоонь урид дүүр... түлөө тэмсэлдэ ...итэйгээр оролсохо ..., манай республикын хүдөө ...жалшад мүнөө жэлдэ orooһo ...най болон бусад ургамалнуу... ...араг ургаса хуряаба, малайн... ...шаг шэмые зарим тэды дээшэ... ...б. Ороохо тарьяанай һайн урга... ...яаһанай ашаар республика... ...гүрэндэ тарьяа худалдаха түсэ... ...олзорһоонь урид, сентябриин ...дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур гү... 2,5 миллион пүүд тарьяа ху... ...ха уялгаяа октябриин 5-да ...

...э ногооной, тэжээлэй урга... ...удай ургаса һайн байжа, ...и колхоз, совхозууд малдаа ...и хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ тэ... ...бэлэдхээ. Республикын колхо... ...үнеэн бүридөө дунда зэргээр ...но, совхозууд—10,8 тонно си... ...раба.

...и колхоз, совхозууд, зарим ай... ...малайнгаа ашаг шэмэ горь... ...оор дээшэлүүлжэ, гүрэндөө ...за, ноһо, үндэгэ ехээр худал... ...үнөө жэл илангаяа Ахын ай... колхозууд малайнгаа ашаг горьтойгоор дээшэлүүлбэ. ...и уялгаяа бэелүүлэн, аймагай ...уд үнгэрэгшэ 9 һара соо ...ноһо абалгаяа 1,5 дахинһаа ...эр, һү һаалгаяа 21 процен... ...дээшэлүүлээ. Энээнэй ашаар ...ин 1 болотор эндэхи колхо... ...рэндэ мяха, һү, ноһо худал... ...түсэбөө дүүргэжэ шадаһан ... Тиигэхэ зуураа, нёдондоной ...нхидэ орходоо 65—65 про... ...р ехэ мяха, ноһо, 32,8 про... ...р ехэ һү худалдаба.

...рэгшэ һаранuudта Баргажа... ...магай колхозууд 7200 цент... ...э гү, али нёдондонойхидо ор... 1,9 дахин ехэ мяха гүрэндөө ...за. Эндэхид хамта 1595 цент... ...э гү, али нёдондонойхидо ...о 20 процентээр ехэ ноһо ...ллээд ехэ һү һаагаа. Ма... ...ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ... эндэхи колхозууд эбэртэ ...малайнгаа тоо толгой 18 про... ... хонидойнгоо—12 процен... ...ошоруулһан байна.

...элэн үнгэрэгшэ 9 һара соо ...үриһөө 1490 литр һү һаажа, ...һү худалдаха жэлэйнгээ ...10 процент дүүргэһэн При... ... аймаг социалистическэ ...ондэ түрүүлжэ ябана. Мү... ... намар, үбэлэй һаранууд... ...алгаяа дээшэлүүлхын түлөө ...тическэ мүрысөө үүсхэһэн ... Лазогой нэрэмжэтэ колхоз ...соо үнеэн бүриин 1621 литр ...аа.

...аймагай малшад яагаад ехэ ...аб гэхэдэ, малайнгаа ашаг ...дээшэлүүлхын түлөө социа... ...кэ мүрысөө үргэнөөр дэл... ...эн байна. Колхозуудай пар... ...ин организацинууд һаали... ...дунда эмхидхэлэй, ойлгуу... ..., хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ...йгээр ябуулдаг, ажалай ... туйлахын түлөө тэмсэлдэ ...ригжуулжа, урмашуулжа ...юм. Прибайкалиин колхо... ...һаалиин фермэнүүдтэ со... ...ческэ мүрысөөнэй дүнгүүд ...он гаргагдажа, хэнэй тү... ...хэнэй гээгдэжэ ябаһан ту... ...о һайнаар мэдээсэгдэдэг, ...хүдэлмэри бодотоор зүбшэн хэлсэгдэдэг, мүрысөөндэ түрүүлжэ гарагшад али болохоор урмашуулагдадаг, шагнагдадаг байна. Һаалишадай дунда хододоо хөөрэлдөөн үнгэргэгдэжэ, тэдэнэр түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй, наукын туйлалтануудтай танилсуулагдажа байдаг. Жэшээлхэдэ, Лазогой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Молоков 10 хоног бүри һаалишад, мал адуулагшадые суглуулжа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэдэг, ямар һаалишад яахадаа гээгдэжэ ябанаб гэжэ ушар шалтагаанииинь элирүүлжэ үгэдэг, туһалдаг байна. Эндэхи һаалишад ажаллахашье, культурнаар, һайнаар амархашье гүйсэд арга боломжотой.

Һү һаалгые дээшэлүүлхэ асуудал партиин айком хододоо хинан шалгажа, колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табижа байдаг. Партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд мал ажалай гол шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалжа, зоной урда хододоо элидхэл хэжэ, лекци уншажа, хөөрэлдөө үнгэргэжэ, һаалиин фермэнүүдтэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Теэд малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө хаа хаанагүй иигэжэ тэмсэгдэнэгүй. Зарим парторганизацинууд малһаа ашаг шэмын ямараар абтажа байһан асуудалаар һонирхожо, оролдожо байһан хэбэртэй болоод, үнэндөө ажал хүдэлмэриин ябасые мүртэйгөөр хинан шалгадаггүй, уялгаяа дүүргэдэггүй хүтэлбэрилэгшэдһөө шангаар асуудаггүй байна. Мүнөө жэл ногоон һайнаар ургажа, зундаа һү һаали эрид ехээр дээшэлхэнь гэжэ һанагдаһан аад, тиибэгүй. Харин үнгэрэгшэ 9 һара соо нёдондоной-хидо орходоо республика доторнай 592 тонноор бага һүн һаагдаа, мяха абалга оройдоол 11 процентээр дээшэлээ.

Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ Торниин аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һааха уялга абаһан юм. Жэлэй 9 һарын үнгэрбэшье, эндэхид үнеэн бүриһөө оройдоол 775 литр һү һаагаад байна. Тиихэдэ эндэхи колхозууд уялгынгаа ёһоор хамта дээрээ 32 процентээр ехэ һү һааха зэргэтэй байһан аад, нёдондонойхиһоо 15 процентээр хороогоо. Абаһан уялгаяа иигэжэ дүүргэнгүй байхадаа аймагай бүхы партийна организаци ажалдаа эрид хубилалта хэхэ ёһотой гэжэ хүлеэгдэбэшье, үнэн дээрээ тиимэ юумэ болоогүй. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, февраль һараһаа хойшо КПСС-эй айкомой бюро нэгэшье колхозой түрүүлэгшые, нэгэшье парторганизациин секретариие заседани дээрээ дуудажа, абаһан уялгаяа юундэ дүүргэдэггүй тухайнь асуугаагүй байна бшуу. Ямаршье эрилтэ табидаггүй, асуудаггүй байхада колхозой хүтэлбэрилэгшэд малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхын, абаһан уялгаяа заабол дүүргэхын түлөө ёһотойгоор оролдохоёо болишоһон, малһаа ашаг шэмэ абаха хэрэгые малшадтаа найдаад, миил зүндэнь орхижорхиһон байна. Тэрэшэлэн колхозуудай парторганизацинууд энэ шухала хэрэгтэ хамаагүйгөөр хандажа, малшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхаяа болишоо, социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэгүй.

Иимэрхүү баримтанууд бусадшье аймагуудта үзэгдэнэ. Мүнөө саг ошожол байна. Тиимэһээ абаһан уялгаяа бэелүүлхын түлөө шангаар тэмсээгүйдэ аргагүй болобо. Хэды гээгдэлдэ оробошье, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотойбди. Бүдүүншье, шэмэтэшье тэжээл, талха тарьяанай зүйлшье элбэг бии. Бэлшээринүүдэй хагдан һайн. Оролдохо, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулхал хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ сентябрь һарада КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол гаргажа, намар, үбэлэй сагта буруунуудые һайнаар шахан түлжүүлхэ, тиигэжэ эбэртэ бодо малай тарган мяха гүрэндөө ехээр тушааха зорилго табиба. Республикын олонхи колхоз, совхозууд энэ тогтоолые бэелүүлэн, буруунуудые шахан түлжүүлхэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ байна. Хориин совхоз 1500 толгой бурyy, хашарагуудые һайн харууһа, тэжээлдэ табяа. Хашараг, буруунууд шэгнэгдээд, эрэ эмээрээ, һаһа һаһаараа илгагдажа, тусхай гүүртэнүүд болгогдоод, дүршэл һайнтай малшадта даалгагдажа үгтөө.

Мал ажалай эгээл харюусалгатай үе—үбэлжэлгэ дүтэлжэ байна. Парторганизацинууд коммунистнууд болон комсомолшуудаа ажахын һалбаринуудта зүбөөр хубаарилан табижа, олоорнь мал ажалда хүдэлмэрилхөөр эльгээхэ ёһотой. Үлээшэ саг соо жэлэйнгээ уялга дүүргэхын тулада коммунистнууд шанга тэмсэл дэлгэрүүлжэ, өөһэдөө эрхим ажалай жэшээ харуулан хүдэлжэ байха уялгатай. Үбэлэй һарануудта малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ хүдөөгэй партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн.

Фермэнүүдтэхи ажал һайнаар эмхидхэхын, түрүүшүүлэй дүй дүршэл болон наукын туйлалтануудые ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхын тулада партийна организацинууд ехээр оролдохо зэргэтэй. Тэрэшэлэн малшадта культурно-ажаһуудалай зохистой эрхэ байдал бии болгохо, малай фермэнүүдтэхи элдэб хүдэлмэри оньһожоруулжа, малшадай ажалые хүнгэдхэхэ, ажалайнь бүтээсые дээшэлүүлхэ гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ехэ харюусалгатайбди гэжэ хүдөөгэй коммунист бүхэн хододоо мэдэржэ байха ёһотой. Эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаад байхада абаһан уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байһаниинь лабтай.

Технолог Е. Пронкиной үүсхэлые ВЛКСМ-эй ЦК һайшааба

Москвадахи Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой штампо-механическа цехын технолог Евгений Пронкин гайхамшагта үүсхэл гаргаа. Коммунистическэ ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө мүрысэжэ байһан участогайнгаа хоёр залуу хүдэлмэришэндэ тэрэ өөрынгөө зүгһөө туһаламжа үзүүлдэг болоо. Е. Пронкин тэдэнэртэ техническэ эрдэмээ, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэнэ, юрэнхы эрдэмээ, соёл болбосоролоо, мүн мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь туһална. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой, Москвагай бусад промышленна предприятинуудай инженер, технигүүд энэ үүсхэлыень халуунаар дэмжээ. Тус штампо-механическа цехын залуу технологууд Владимир Андреев, Вячеслав Червяков гэгшэд Пронкиной үүсхэлые хамагһаа түрүүлжэ дэмжэһэн байна.

Комсомолшуудай энэ үнэтэ үүсхэлые ВЛКСМ-эй ЦК һайшаагаад, «Комсомолдо эдэбхитэйгээр хүдэлһэнэй түлөө» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гэй значогоор тэдэниие шагнаа.

Евгений Пронкиной, тэрэнэй нүхэдэй үнэтэ үүсхэлые эдэбхитэйгээр дэмжэжэ, үргэнөөр дэлгэрүүлхыень комсомолой организацинуудые ВЛКСМ-эй Центральна Комитет уряалаа. Евгений Пронкиной гайхамшагта үүсхэлые дэмжэхыень бүхы залуу мэргэжэлтэдые ВЛКСМ-эй ЦК мүн лэ уряалһан байна.

(ТАСС).

Корейн Арадай-Демократическа Республикын партийно-правительственна делегаци түрэл ороноо бусахаяа Москваһаа мордобо

Корейн Ажалай партиин Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн, Корейн Ажалай партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшо Пак Кым Чер түрүүтэй Корейн Арадай-Демократическа Республикын партийно-правительственна делегаци түрэл ороноо бусахаяа октябриин 19-нэй һүни Москваһаа мордобо.

Германиин Демократическа Республикын арбан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадаад, Берлинһээ бусаха замдаа делегаци Советскэ Союзда хүрэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Е. А. Фурцева, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Г. М. Пушкин, КПСС-эй ЦК-гэй таһагые даагша Ю. В. Андропов, Ажалшадай депутадуудай Москвагай областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. И. Конотоп болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд Внуковска аэродром дээрэһээ Корейн нүхэдые мордохуулаа.

Корейн Арадай-Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ли Син Пхар, Германиин Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Р. Деллинг делегациие мордохуулалсаа.

(ТАСС).

Задагай байранууд, һурилэгдөөгүй һолоомон

Үбэр-Зөөхэйн «Эрдэм» артелиин фермэ, бригаданuudаар хамтадаа гушаад мянган толгой мал бии. Ерэхэ үбэлэй үедэ колхозой правлениин зохёоһон түсэбэй ёһоор 40 гаран газарта мал үбэлжүүлэгдэхээр хараалагдана. Олонхи гүүртэ, отарануудынь артелиингээ центр, Нуур Түхүмһээ 60—70 модоной газарта үбэлжэхэ юм.

Зундаа Сэлэнгэ мүрэнэй ехээр үерлэһэнһөө боложо, олонхи гүүртэ, отаранuudай байрын үһанда абтаһан дээрэһээ тэдэниие ондоо тээ зөөлгэхөөр болонхой. Илангаяа хурьгалха хонидой олон отаранuudай байра урилхаар.

Үнгэрһэн зунай, намарай үедэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Дансорунов, парткомой секретарь нүхэр Аюров) ниитынгээ малай үбэлжэлгын бэлэдхэлдэ анхарал хандуулаагүй.

Колхозой Ёнхорой гурбадахи комплексно бригадын үбэлжэлгэдэ ямараар бэлдэжэ байһаниие хаража үзэе. Тэндэхи нэгэшье гүүртэ, отарань хүсэд бэлдэгдээгүй. Жэшээлбэл, Зүүн Хүндүй гэжэ уужам бэлшээритэй нютагта нүхэр Ц. Ц. Жадамбаевай даадаг 600 хонидой отара үбэлжэхэ юм. Эндэ мүнөө хушалтагүй байраһаа бэшэ юумэн үгы. Мүн хабартаа малтагдаһан худагыншье хүсэд дүүргэгдээдүй. Малшадай байха гэр зөөгдэжэ табигдаагүй.

Мүн артелиин центрһээ холошогхон, Наридха нютагта нүхэр Л. Ц. Жимбеевэй отара үбэлжэхэнь. Малай үбэлэй байра заһабарилхаһаа байтагай, хонишодойнь байха гэр бэлдэгдээдүй.

Гэхэ зуура үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ энэ бригадын гүүртэ, отаранuudта тэжээлэй бага, байрын муу дээрэһээ 800 гаран толгой мал гарзалһан байгаа. Колхозой правлени нёдондонойнгоо энэ дутагдалһаа тобшолол хээгүй. Тус бригадада тэжээл бэлэдхэхэ, силос дараха түсэб дүүргэгдээгүй. Хамта эндэ 11.400 центнер үбһэн абтаха аад, оройдоол 3600 центнертэ хүргэгдөө. Силос дараха даабари 26 процент болгогдоо бшуу. Үбһэ багаар абаһан мүртөө бригадынхид тэрэнээ хэрёолоогүй байһаар.

— Сабшалангайнмнай ехэнхи үһанда орошоо, үбһэ үшөө сабшаха аргагүйбди,—гэжэ бригадын хүтэлбэрилэгшэд шалтаг баридаг байһан юм. Харин иигэжэ шашалдаһаар байтарнь нүхэр Аюровай даадаг үбһэшэдэй бригадынхид мүн лэ үһанда абтаһан Эрээнэй сабшаланһаа үерэй һүүлээр неделиин турша соо 10 гаран һүри бодхооһон байна.

Гурбадахи комплексно бригадада тарьяанай баян ургаса хуряагданхай. Зүгөөр поли дээрэхи һолоомо суглуулжа һурилхэ хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. 756 гектарай һолоомын хахадынь суглуулагдаа. 200 гаран гектар зелёнко мүнөөшье хүрэтэр сабшагданагүй. Иигэжэ Зүүн Хүнды, Гунжан, Улаан Сэсэг болон бусад нютагай поли дээрэхи һолоомо малда гэшхүүлжэ байна.

Мүн колхозой нэгэдэхи, хоёрдохи комплексно бригаданууд иимэрхүү байдалтай. Хонхын Ара, Харуулай Шэлэ, Улаан Сэсэг тэдэг нютагуудаар үбэлжэхэеэ байрлаһан нүхэд Г. Б. Балданов, А. Самбуев, А. Д. Сондуев гэгшэдэй даадаг хурьгалха хонидой отаранууд мүнөөшье хүрэтэр үбэлжэлгэдэ бэлэн бэшэ. Нүхэр Сондуевай отара дээрэ илангаяа ехэ заһабари хэгдэхэ юм, Эндэ тэнхээ һулатай, үбшэлһэн хонид суглуулагданхай. Тиимэһээ тэндэхи хуушан байрануудынь һайса дулаалхаһаа гадна, уужам болгохо ёһотой байгаа. Теэд тиимэшье юумэн хэгдэнэгүй.

Гадна нүхэд Д. Ц. Дамдинова, Г. Д. Базаров гэгшэдэй даадаг һаалиин гүүртэнүүдэй хото хорёонууд заһабарилагданагүй. Эндэ үбэлэй үедэ үнеэдтэ тэжээл буйлуулжа үгэхэ, бүлеэн үһаар хангаха тухай бодомжологдоногүй. Нүхэд Д. Бизьяев, Б. Намсараевай даадаг гүүртэнүүд задагай зайдан байдалтай. Малай байрануудые заһабарилха тусхай бригада мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдэнэгүй.

Сэлэнгын аймгүйсэдком, партиин айком «Эрдэм» колхозой иимэ байдалда ороод байһые мэдэбэшье, зохихо хэмжээ абанагүй.

С. Шарапов.

Шэнэ мэргэжэлтэд урган гарана

Улан-Удэдэ хүдөө ажахын нэгэ жэлэй һургуули бии юм. Энэ һургуули дүүргэгшэд садоводой, овощь ургуулагшадай, шубуушадай мэргэжэлтэй болодог. Мүнөө жэл тус һургуулиие 53 залуу хүбүүд, басагад дүүргэбэ.

Һуралсалай жэлэй туршада оролдосотой һайнаар һуража, бусадта жэшээ харуулжа ябагшад шалгалтын үедэ бүхы предмедүүдээрээ «5» гэһэн сэгнэлтэ абаа. Тэдэнэй тоодо овощь ургуулагшад М. Н. Жарникова, А. Н. Плюснина, садоводууд П. И. Хомяков, Н. И. Овчинников, шубуушад С. М. Полтавский, Л. Г. Шульгина оролсоно. Эдэнэр шэлэһэн мэргэжэлээ һайса шудалаа юм.

Һургуули дүүргэгшэд республикынгаа хүдөө ажахын урда ямар зорилгонуудай табигдаһые һайса мэдэнэ. Тиимэһээ колхоз, совхозуудтаа ошожо, оролдосотойгоор хүдэлхэ гэһэн хүсэлтэй.

Д. Балдуев.

МОСКВА. Ниислэлэй эгээн ехэ гудамжануудай нэгэн—Щербаковско үйлсэ танигдашагүйгөөр хубилаа. Эндэ олон дабхар байрын гэрнүүд, культурно-ажаһуудалай байшангууд баригдаа. Үйлсын машинануудай ябадаг хуби ургэдхэгдөө. Хаа хаанагүй газонууд, сквернүүд таригдаа. **Зураг дээрэ:** Щербаковско үйлсэдэ баригдаһан байрын шэнэ гэрнүүд. **ТАСС-эй фотохроника.**

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҺАЙН МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛЭДХЭХЭ

Зооветеринарна институдай тоосоото-һунгуулиин партийна суглаанһаа

Зооветеринарна институт — манай республикадахи эрдэм ухаанай томохон гуламта гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Хүдөө ажахын хэдэн факультедүүдһээ гадна, технологическа факультет нээгдэнхэй. Мүн республикын научно-шэнжэлэлгын хүдөө ажахын эмхи зургаанууд булта эндэ мэдэлтэй.

Тус институт хүдөө ажахыда, промышленностьда дээдэ зэргын мэргэжэлтэй хүнүүдые бэлэдхэн гаргаха, республика дотороо научно-шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулха, хүдөө ажахын шэнэ асуудалнуудые шиидхэхэ үүргэтэй гээшэ.

Һаяхан институдта болоһон тоосоото-һунгуулиин партийна суглаан дээрээ коммунистнууд эдэ бүгэдэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэхэ, бии байһан дутагдалнуудаа саашадань усадхаха тухайгаа ярилдаха байгаа. Теэд тиимэ хөөрэлдөөн боложо шадаагүй.

Институт жэл бүри олон мэргэжэлтэдые бэлэдхээд, хүдөө ажахыда эльгээжэ байдаг. Жэшээнь, нёдондо жэлэйхиһээ хоёр дахин олон мэргэжэлтэд энэ жэлдэ бэлэдхэгдэһэн байна.

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ тухай хуулиие бэелүүлэн, тоосоото үе соо студентнүүдые ажалда һургаха талаар горьтой хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ партбюрогой секретарь нүхэр А. А. Паршков элидхэл соогоо тэмдэглэбэ. Хүдөө ажахын 3 факультедүүдэй студентнэр институдайнгаа һуралсалай-туршалгын ажахыда, республикын колхоз, совхозуудта ажал хэдэг юм. Технологическа факультедэй студентнэр промышленна болон барилгын предприятинуудта хүдэлһэн байна. Һуралсалые ажабайдалтай холбохо талаар институдай ябуулжа байһан хүдэлмэри ехэ һайшаалтай.

Гэбэшье энээндэ дутагдал бии байна гэжэ үгэ хэлэгшэд нүхэд Косых, Плишкин болон бусад зүб тэмдэглэнэ. Студентнэрэй үйлэдбэриин һуралсал һайнаар, аша үрэтэйгөөр үнгэргэхэ тушаа хүсэд боломжологдоогүй. Үйлэдбэриин практикада гарахадаа студентнэрэй ямар нэгэн тодорхой түсэбтэй байгаа һаань дээрэ байха һэн. Харин тингэдэггүй, хүдөө ажахыда хүдэлөөд лэ үнгэрдэг байна. Жэшээнь, зоотехническэ факультедэй студентнэр һуралсалай-туршалгын ажахыда гү, али колхоздо хүдэлһэнэй һүүлээр тусхай мэргэжэл олодог байгаа һаа аша туһатай байха һэн гээд үгэ хэлэгшэд зүйтэйгөөр тэмдэглэбэ.

Үгэ хэлэһэн олон хүнүүд, мүн элидхэлшэшье һуралсалай-туршалгын ажахын хүдэлмэриие шүүмжэлһэн байна. Бүхы талаараа жэшээтэ ажахы байха ёһотой аад, энэ ажахы ехэ дутагдалтай. Илангаяа ажал ехэтэй хүдэлмэринь мууса оньһоржуулагдаһан байна. Жэшээнь, республикын колхоз, совхозуудта кукурузын талмайе хэрээһэлүүлэн элдүүрилжэ байхадань, эндэ кукурузын, хартаабхын буртаг үбһэ гараараа түүжэ байдагынь ядаһан хэрэг гэжэ тоологдохо ёһотой. Эбэртэ бодо малай үүлтэр һайжаруулха хэрэг эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эндэ табигдаһаниинь ехэ һайшаалтай. Теэд һуралсалай туршалгын ажахы табигдаһан бүхы эрилтэдэ харюусаха, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин гуламтануудай нэгэн болохо ёһотой байгаа. Иимэ болгохын тулада институдай дирекци хэмжээ абаг лэ гэжэ үгэ хэлэгшэд нүхэд Веселов, доцент Косых болон бусад тэмдэглэбэ.

— Республикын хүдөө ажахын эрилтые хүсэд хангахаар, эдеэ хоолой зүйл элбэг ехээр абадаг болохо асуудал шиидхэлсэхэ шадалтай мэргэжэлтэдые бэлэдхэнэ гээшэ гүбди гэжэ бидэнэр ажалаа шүүмжэлэн хараха зэргэтэйбди, — гээд доцент Косых хэлэбэ.—Энэ асуудал тухай элидхэл соо хүсэд хэлэгдээгүй. Бии байһан дутагдалые усадхаха тушаа хэлэхэ зуураа, нүхэр Косых һуралсалай методико һайжаруулха, үйлэдбэриин һуралсал үндэһөөрнь һайжаруулха дурадхал оруулба. Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хангалтатайгаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Бидэнэр, эрдэмтэд, манай республикын хүдөө ажахын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлсэхэ, хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ ехэ үүргэтэй гээшэбди. Манай хүдэлмэри мүн энэ талаһаа харагдаха байна.

Зооветеринарна институдай багшанар— мэргэжэлтэд республикынгаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ юумэ хэжэ, хэжэшье байна. Үшөө ехэ юумэ хэхэ арга боломжо бии, хүсэншье бии гээшэ. Эдэ бүгэдэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Нэгэ эхилһэн юумэеэ даамайгаар, эсэстэнь хүрэтэр хэдэггүйбди, олон юумэ һабардаад, тухандань хүрэнэгүйбди. Иигэжэ научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулхала аша үрэ үгэнэгүй гээд доцент В. В. Плишкин тон зүб тэмдэглэбэ. Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхахын түлөө институдай шэнэ һунгагдаһан партбюро хүдэлхэ юм.

Д. Жугдурова.

Гахайн мяха 5 дахин ехээр абахамнай

Бичурын совхоз мяха ехээр абадаг болохын тула гахай олоор шахаха зорилготой

1957 ондо совхозой түрүүн эмхидхэгдэхэ үедэ гахайн фермэ ажахымнай эгээл гээгдэнги һалбари байһан юм. Фермэдэ бүхыдөө 27 эхэ гахай, мүн нэгэ түрүүлхэ гушаад залуу эмэ гахай бии байгаа. Тэдэнэй үүлтэрыншье бирагүй, тус тустаа оройдоол 70—80 килограмм татадаг, үлбэр туранхай, жэлдээ миил нэгэ түрэжэ, 4—5 поршоонхо үгэдэг һэн. Гадна гахай үсхэбэрилхэ, шахаха ажалай гаргашашье хэмгүй ехэ бэлэй.

Совхозой ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, илангаяа мяха, һү, тоһо улам элбэг дэлбэгээр абадаг болохо зорилгын табигдажа байхада, саашадаа иимэ ехэ гээгдэнги тулюур байдалые яашье тэсэшэгүй байгаа ха юм. Тиимэһээ манай совхозойхид гахай үсхэбэрилгэдэ гол анхаралаа хандуулжа эхилээ һэн.

ТОО ТОЛГОЙЕНЬ ОЛОШОРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ ЮУН ХЭГДЭЭБ?

Нэн түрүүн гахай бэлшээхэдэ таатай, уһа намагтай Мухаршэбэр гэжэ газарта фермэ шэнээр эмхидхэжэ, тэндэнь һайн типовой байрануудые бариад, гахайнуудайнгаа үүлтэр эрид һайжаруулжа, тоо толгойень түргэн олошоруулхын тула гүрэнэй племстанциһаа 8 һайн эмэ залуу гахай асаржа табяа һэмди. Гадна эрхим үүлтэрэй хэдэн азарга гахай ондоо тээһээ худалдагдажа абтаа. Тиигээд фермэдээ байһан бүхы эхэ гахайнуудаа нариинаар илгажа, олые түрэдэг, томо бэетэйнүүдынь байлгаад, мүн худалдажа абаһан тэрэ 8 эмэ гахайнуудаа суглуулжа үсхэбэрилгэдэ табиһан байгаабди. Тэдэнээ хаһа сагтань һайнаар үрэжүүлээд, түрүүшын жэлдэ нэгэ түрүүлхэдэ эхэ гахай бүриһөө дунда зэргээр 8 — 10 поршоонхо абтаа һэн. Поршоонхонуудыншье ехэ суланууд, тус бүридөө 1000—1300 грамм шэгнүүртэй гараа юм. Бүхы абтаһан поршоонхонууд нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлэгдээ. Олонхинь 9 һаратай болоод байхадаа дунда зэргээр 90—100 килограмм татадаг байба. Тэдээнһээ эмэнүүдыень илгажа, ороондо оруулаад түрүүлээбди. Мүнөө фермэдэмнай бэшэ тээһээ асарагдаһан гахайн түл хуу ондо ондоо тэмдэгээр тамгалагдадаг. Жэшээнь, Эрхүүгэй областьһоо асарагдаһан эхэ гахайн түл булта нэгэ ондоо тамгаар тамгалагдана. Тиихэдэ «Эрдэм» совхозой, Кабанскын аймагһаа, Алтайн хизаарһаа асарһан гахайнууд баһа ондоо тэмдэгтэй юм. Мүнөө дээрээ фермэдэмнай Эрхүүгэй областьһоо асарһан гахайн поршоонхо томо, һайн, олоншье байдаг гэжэ тоологдоно. Үбэлэй эртын поршоонхонуудые һайса шахаад байхада, 6—7 һаратайдаа 80—90 килограмм болодог байна. Эрхүүгэй областьһоо бүхыдөө үүлтэртэ 18 эхэ гахай, Алтайн хизаарһаа—20, Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозһоо 24 гахай худалдажа абанхайбди. Тиигэжэ эхэ гахайнууднай хуу шахуу һайн, томо сагаан үүлтэрэй болгогдоо. Фермэдэмнай мүнөө булта томо, дунда зэргээр 140—200 килограмм шэгнүүртэй гол эхэ гахайнууд байлгагдана. Харин нэгэ түрүүлхэ залуу эмэ гахайнууднай гол түлэб 90—100 килограмм шэгнүүртэй юм. Һайн үүлтэрэй, томо бэетэй гахайн поршоонхонуудыншье олон гараад, булта сула һайнууд байдаг гээшэ.

ЭХЭ ГАХАЙНУУДАА ИИГЭЖЭ ЭДЕЭЛҮҮЛНЭ, ХАРУУҺАЛНАБДИ

Манай совхоздо 1 хүндэ 18 толгой гол эхэ гахай даалгагдажа үгтэдэг юм. Хүн бүхэн абаһан поршоонхонуудаа 4 һаратай болоторнь эхэтэйнь байлгажа тэжээнэ. Гахайнуудаа нэгэ тогтомол сагта, үбэлдөө үдэрынь 3 дахин, зундаа 2 дахин эдеэлүүлдэгбди. Түрэхэ болоһон, поршоонхоёо хүхүүлжэ байһан гахайда 3—4 килограмм таряа талханай зүйл, 4—5 килограмм кукурузын силос гү, али тэжээлэй корнеплод үгтэнэ. Тиихэдээ гахай бүхэнэй бэеын шэгнүүр, тарган, туранхайе, поршоонхонуудайнь тоое хараада абалсажа, тэжээлэйнь рацион зохёоходо һайн. Поршоонхонуудые эхэһээнь һалгаахадаа, тэдэнэй тэжээлэй рациониие бага болгодогбди. Үбэлэй сагта эхэ гахайнууд дулааlһан хашаа соо, зузаан дэбдихэртэйгээр арбан зургаа-долоогоороо байлгагдана. Дэбдихэрынь үдэртөө 2 дахин лэлгэхэ шухала. Тиигээд тэдэнэйнгээ түрэхэ дүтэлхэдэ, 15—20 хоног урид типовой байрада оруулжа, тусхай таһалгада байлгадагбди. Тэдэнэй поршоонхолһонойнь һүүлдэ 3—4 хоноод байхада, үдэр бүри таһалгаһаань гаргажа, газаагуур 1,5 —2 часай туршада зайлгахада зохистой.

Зунай сагта түрэхэ, түрэһэншье гахайнуудые дээрээ хушалтатай, дороо модон дэбдихэртэй байрада байлгадагбди. Гахайнуудые зундаа үглөөгүүр 11 часта, үдэшэ оройхон, 2 дахин эдеэлүүлээд, бэшэ сагтань хээрэ таригдаһан ургамал ногоотой газарта адуулаад, ехэ халуунда байрадань асаржа, амаруулдаг байна. Зунай сагта эхэ гахай бүхэндэ 2 килограмм таряа талханай зүйл, 6—7 килограмм хэршэһэн ногоо, мүн машиндагдаһан һү горьтой үгэдэгбди. Нэгэ түрүүлхэ залуу эмэ гахайнууд амяараа байлгагдажа, нэгэ хүндэ 80—100 толгой гахай даалгагдадаг юм.

Гол эхэ гахайнуудаа бүхэли жэлдээ үлүү ехэ тарганшье бэшэ, дан туранхайшье бэшэ, дундуур хүсэтэй байлгахые оролдодогбди. Орооной хаһын болоходо тусхай түсэб зохёогоод, али гахайе ямар азаргада табихаб гэжэ эртээнһээ тодорхойлдогбди. Юуб гэхэдэ, нэгэ түрэлэй гахайнуудые нинлүүлжэ болохогүй бшуу. Тиимэһээ Эрхүүһээ асарһан «Иркут» гэжэ азарга гахайе Алтайн хизаарһаа асарагдаһануудта табидаг. Энээниие алдахагүйн тула эмэ, эрэ гахай бүхэндэ племенной үнэмшэлгэ бии болгогдонхой.

ПОРШООНХО ҺАЙНААР АБАЖА, ЗҮБӨӨР ТҮЛЖҮҮЛХЭ ШУХАЛА

Гахайнуудай түрэхэ үедэ хүн бүхэн ээлжээгээр үдэр һүнигүй манажа, түлынь абадаг гээшэ. Тэдэ-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

ССР СОЮЗАЙ ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВ...

США-һаа Москвада байдаг ... сольствын атташе Р. А. Лэнже... гэгшэдэ Советскэ Союзһаа гар... ошохыень СССР-эй Гадаадын ... рэгүүдэй министерство энэ о... октябриин 16-да дурадхаа. Юу... хэдэ, дипломатическа хүдэлм... лэгшын баримталха гол ёһондо... таарахагүй ябуулга тэрэ х... байна. Лэнжелли СССР-тэ ба... даа тагнуулай хүдэлмэри х... байшоо.

Советскэ Союзда ерээд ба... Америкын агенттай Лэнжелли ... оной октябриин 16-да, Моск... нюусаар уулзажа, тагнуулай ... дэлмэри саашадаа хэхэ зааб... тэрээндэ үгэһэн, нюуса бэш... хэ хэрэгсэлнүүдые, мүн ехэ м... дамжуулан үгэһэн байна. Энэ ... залгын үедэ советскэ тусхай ... нууд тэдэниие хоюулайень ... жа, тагнуулайнь материалну... хуряажа абаһан байгаа.

Посольствын дипломатическа ... дэлмэрилэгшэдэй зүгһөө ... ябуулга хэжэ болохогүй бай... США-һаа Москвада байдаг пос... ствын анхаралые СССР-эй Га... дын хэрэгүүдэй министерство ... дуулһан байна.

Эндэхид хүйтэнһө... айхагүй

Закаменда малай үбэлжэл... бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа ... на. Аймагай колхозууд малаа ... тэлэн бүридхөөд, үбэлэйнь ба... оруулна. Жэшээлхэдэ, Далахай... тагай «Байкал» колхоз үбэлжэ... һайнаар эхилбэ. Тус колхоз ... сентябриин 15-да үбэлжөөн... байрануудые бултыень заһаб... жа, шэнээр барижа дүүргээд, ... са сэбэрлэһэн, сагаадаһан ... юм. Мүнөө бүхы малынь ... жөөндөө оронхой.

Эндэ малшадай байха 3 гэр, ... бан зуун малай үбэлжэхэ 3 ... шэнээр баригдаа. Үбэлэй ба... нуудые бариха хэрэгтэ табиг... коммунист Цыбикжап Ринчи... Дымпиловай хүтэлбэрилдэг б... да эрхимээр ажаллаа юм. Б... гашад Дамдин-Цырен Ламаев, ... ба Дылыков болон бусад ша... һан байна.

Намар, үбэлдөө һү һаалгаяа ... шолуулхагүйн тула эндэхид ... тэ нэмэлтэ тэжээл, зелёнко, ту... эдюулнэ. Мүн таргалуулагдаха ... гаран хашараг илгагдаад, һай... жээлдэ табигдаа.

Б. Ванчи...

МҮНГЭН ТҮЛӨӨҺЭНДЭ ОРОХОДО ИИМЭ АШАТАЙ

☆

Кударын колхозуудай дүй дүршэлһөө

☆ ☆

Колхознигуудайнгаа ажалайнь түлөөһые үгэхэ гурим саашадань һайжаруулхын тула Кударын аймагай колхозууд саг үргэлжэ тэмсэжэ байна. Байгша ондо аймагай 8 артельнүүдэй 6-ниинь оронойнгоо түрүү колхозуудай жэшээгээр ажалай сэхэ мүнгэн түлөөһэндэ ороо. Ажалай түлөөһые шэнэ янзаар үгэдэг болохотой хамта колхознигуудай эдэбхи үүсхэл хараа байса дээшэлжэ, хүдэлмэринь бүтээсэтэй, шанартай, түргэн хэгдэдэг болоо. Мүн ажалай түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энээнэй ашаар хүдөө ажахын продукциин үнэ сэн химдаруулагдажа, колхозой олзо доход урдынхидаа орходоо һураггүй ехээр дээшэлнэ.

Жэшээ болгон Кировэй нэрэмжэтэ колхозые абажа харая. Тус колхоз нёдондо хабарайнгаа тарилгые 10 хоног соо хэһэн һаа, байгша ондо 7 хоногой туршада дүүргээ һэн. Тиихэдээ тарилгынгаа ехэнхи хубиие нарин зуруудтайгаар, хэрээһэлүүлэн хэһэн юм. Ороохото ургамалнуудые тариха түсэб 103 процент, тэжээлэй корнеплодуудые— 105 процент дүүргэгдэһэн, түсэбһөө гадуур 40 гектар кукуруза таригдаһан байгаа. Тарилга дээрэ олон трактористнууд, нэрлэхэдэ нүхэд Полонов, Андреев, Михайлов, Воронин болон бусад үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн, заримдаа хоёр дахин дүүргэжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаа. Тарилтаяа богонихон болзорто, эрхимээр хэһэнэйнгээ ашаар эндэхид баян ургаса ургуулжа шадаа. Энээгээрээ урмашаһан колхознигууд хуряалгаяашье эршэмтэйгээр үнгэргөө. Бүхы таряанайнь 95 процент амяарлан хуряатданхай. Илангаяа машинануудаа бүлэг бүлэгөөрнь ябуулжа хүдэлгэһэниинь аша үрэ ехэтэй байгаа. Энэ арга хэрэглэһэнэйнь ашаар эмхидхэлэй-техническэ хүдэлмэри һайнаар ябуулагдажа, трактор, комбайнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдаа. Мүн механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, нүхэд Агафонов, Полонов болон бусад машинистнар үдэртөө 35—40 гектар таряа хадажа байгаа. Тарилга, хуряалгаяа эмхитэйгээр ябуулһанай ашаар элбэг ургаса абтаба. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер шэниисэ, 10 центнер овёс абтаа юм. Энэнь хараалагдаһан түсэбһөө холо үлүү. Тэрэшэлэн хартаабха, свёкло, овощь горьтойгоор хуряагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар гүрэндэ таряа худалдаха, тушааха түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээд, мүнөө үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана.

Колхозой гэшүүд хуряалгын урда тээ тоогуудаа һайса оньһожоруулһан юм. Илангаяа 1-дэхи комплексно бригадын тоог һайнаар оньһожоруулагданхай. Эндэ орооһо ашаха, буулгаха, мүн хиидхэхэ хүдэлмэри оньһожоруулагдажа, гараар хэхэ ажал бата болоо. Хэрбээ 1958 ондо энэ тоог дээрэ 50 гаран хүн ажалладаг һаа, мүнөө 20 хүн сүлөөтэйхэнөөр хүдэлнэ. Үрэһэ хүрэнгэ һайса сэбэрлээд амбаарта хадагалхадань хүсэ зөөри нилээдгүй багаар гаргашалагдадаг болонхой.

Гадна үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэшье ажалай гаргаша доошолуулагдажа байна. Звенонууд боложо хубаараад үбһэ хуряалгада ябахада ажалай урагшатайгаар хэгдэдэгынь эндэ элирүүлэгдэһээр үнинэй. Энэ һайн дүршэлөө тус колхоз бүри үргэнөөр хэрэглэхын тула байгша ондо 20 звено эмхидхээд, машина хэрэгсэлээр, мори унаагаар гүйсэд хангаа һэн. Үбһэшэдэй ажалайнь түлөөһэн һурилэгдэһэн центнер үбһэн бүхэндэ, ногооной ургасые харалсажа үгтэдэг байгаа. Һурилэгдэһэн нэгэ центнер үбһэн 5 түхэриг 20 мүнгэнһөө 8 түхэриг хүрэтэр сэгнэгдэдэг юм. Тиимэһээ колхозник бүхэн һайн шанартай үбһэ ехээр абахые оролдодог болонхой. Энээнһээ уламжалан колхоз үбһэ хуряалгаяа богонихон болзорто, һайн шанартайгаар дүүргээ. Хэрбээ нёдондо үбһэ хуряалга 12 үдэр соо үнгэргэгдэһэн һаа, байгша ондо 10 үдэртэ дүүргэгдээ. Зарим звенонууд даалгагдаһан сабшалангайнгаа үбһые 8 үдэр соо хуряажа абаа. Түргэнөөр, һайн шанартайгаар ажаллахадань нэгэ центнер үбһэнэй өөрынь үнэ 4 түхэриг 19 мүнгэтэ болоо. Тиигэжэ центнер үбһэнэй өөрынь үнэ нёдондонойхидо орходоо 51 мүнгөөр доошолһон байна.

Кукуруза тариха, харууһалха хүдэлмэридэ хүсэ зөөри багаар гаргашалагдажа, элбэг ургаса хуряагдаба. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 400 центнер эшэ набша хуряагдаад, һайнаар силослэгдээ. Тэгшэ газар дээрэ силос дараха арга эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэбэ. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгын гаргаша бага болоо. Нёдондо нэгэ центнер силосэй өөрынь үнэ 2 түхэриг 74 мүнгэн байһан һаа, энэ жэл 86 мүнгэндэ ороо.

Хонин бүриһөө абтадаг олзо урданайхидаа орходоо 37 түхэригөөр дээшэлээ. Бүхыдөө 111 мянган үндэгэн абтажа, нэгэ мянган үндэгэндэ гаргашалагдадаг мүнгэ зөөри 521 түхэригөөр доошолоо.

Колхозой автопаркын хүдэлмэри хинан шалгагдадаг болонхой. Энээнэй аша үрэнь ехэ. Хэрбээ үнгэрһэн 8 һара соо автопаркын хэһэн 407 тонно-километртэ 82 мянган түхэриг гаргашалагдаха байһан аад, 61 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Тиигэжэ 21 мянган түхэриг алмагдаа юм. Автопаркын ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар машиын ябаһан 1 тонно-километрын өөрынь үнэ 4 мүнгөөр химдараа.

Иигэжэ ажалаа шэнээр эмхидхэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, продукциин өөрынь үные доошолуулжа байһанайнгаа ашаар колхозой гэшүүд ехэ олзо абадаг болобо. Жэшээлхэдэ, хонишон П. Агафонов, һаалишан А. Агафонова гэгшэд 1958 оной түрүүшын хахадта һара бүри 385—306 түхэриг ажалта үдэртөө абаһан һаа, энэ жэлэй һара бүридэ 680—637 түхэриг абанхай. Иимэ жэшээ тоолохо болоо һаа олон.

Гэбэшье ажалай түлбэриин түрүү аргые нэбтэрүүлжэ байхадаа аймагай колхозууд ехэхэн дутагдалтай гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Колхозуудай правлени, партийна эхин организаци, тоо бүридхэгшэд болон мэргэжэлтэд колхозой сметын ёһоор олзо оруулха хэрэгые һулаар эмхидхэнэ. Комплексно бригада, фермэ, отара болон колхознигуудта үйлэдбэриин даабари һара бүридэ үгтэдэг аад, ямараар дүүргэгдэжэ байһаниинь шалгагданагүй. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэриин наряд үдэр бүри хаагдажа, бүтээсэнь сэгнэгдэжэ байха аад, һарадаа нэгэл дахин хэгдэнэ. Гүүртэ, отаранууднаа, бригаданууднаа колхозой бухгалтеридэ ородог тоосоон 5—10 үдэрөөр хожомдожо табигдана. Тиимэһээ ажахые эршэмтэй һайнаар хүтэлбэрилхын түлөө документнүүдые бүридхэхэ хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулна. Эдэ мэтын дутагдалые колхозуудай правлени болон партийна эхин организаци дары сагтань усадхажа, хаа хаанагүй һайшаагдаһан энэ түрүү аргые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зэргэтэй.

С. Таханов,

Түрэл орон доторнай

ЕХЭ ШҮҮБЭРИ

СЫКТЫВКАР. Гүрэнэй дотоодын гурбан процентын урьһаламжын 28-дахи номерой, 010946-дахи сериин облигаци мүнгэ нөөсэлэлгын Сыктывкарай центральна кассада асаргдаһан байна. Сентябриин 30-да болоһон нэмэлтэ тиражда энэ облигацида зуу мянган түхэригэй шүүбэри бууһан байгаа. Вильгортско сельпогой наймаалагша Ф. С. гэгшэдэ энэ облигаци хамаадана.

(ТАСС).

ГРИГОРИЙ СЛЕПЧЕНКЫН АЖАЛАЙ ГАБЬЯА

КУСТАНАЙ. Зуу мянган пүүд таряа сохиһон Карасульска совхозой залуу механизатор Григорий Слепченкын ажалай габьяа тухай мэдээсэл бүхы область дотор түргэнөөр дэлгэрээ. Григорий Слепченко туһалагшанартаяа хамта хоёр комбайн дээрэ хүдэлдэг юм. Тэрэ 1500 гектар шэниисэ хадаа, 1.800 гектарай баалнуудые суглуулха гэһэн өөрынгөө уялгые амжалтатайгаар дүүргээ. Энэнь область доторхи эгээн үндэр ехэ уялга юм.

(ТАСС).

Оролдолгын ашаар...

...Николай Авдоничев багаһаа хойшо дархалдаг, гар дүйтэй хүн байһан гэхэ. Хорёод наһатай болоходоо сэрэгэй албанда татагдаһан юм. 1953 ондо сэрэгэй албанһаа табигдахадаа, слесарь мэргэжэлтэй болохо гэжэ шиидэһэн байгаа. Тэрэ жэлдээ нүхэр Авдоничев Улан-Удын «Механлит» заводто слесариин һурагшаар ажаллахаяа ороһон байна. Ажал хэрэгтээ оролдосотойгоор хандажа, хамаг зэр зэбсэгээ богонихон болзор соо гүйсэд шудалжа шадаа. Уданшьегүй Николай Андреевич бэеэ даагаад хүдэлдэг болоо гэхэ. Мүнөө нүхэр Авдоничев табадахи разрядтай.

Коммунистическэ ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ нүхэр Авдоничев эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ мүрысөөндэ залуу мэргэжэлтэд дүй дүршэл ехэтэй, үнинэй хүдэлмэришэдһөө оройдоо гээгдэнгүй, үйлэдбэридөө голодоһо гаргангүй, амжалтатайгаар ажаллана. Мүнөө нүхэр Авдоничев халаан бүриингөө даабари 150 процентһээ доошо бэшээр, һайн шанартайгаар дүүргэдэг юм.

Ажалай амжалта туйлажа, алишье талааран нүхэдтөө һайн жэшээ харуулдаг болоһоноойнь түлөө нүхэр Авдоничевто энэ жэл коммунистическэ ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Дүршэл ехэтэй болоһон з... слесарь уралан нарижуулгы... дэлмэридэ эдэбхитэйгээр хаба... сана. Энээнһээ түрүүн мөөры... нуудай сальнигуудые ондоо з... һоо асардаг байһан юм. Хари... хэр Авдоничев мөөридэ хэрэг... дэг манжедые арһаар хэхэ д... хал оруулаа. Мүнөө мөөриин... нигай хуушарһан бүрэлтэ х... хаяа болёод, ондоо тээ хэрэг... нэ. Тиигэһэнэйнь ашаар нилээ... алмалта хэхэ арга олдоо.

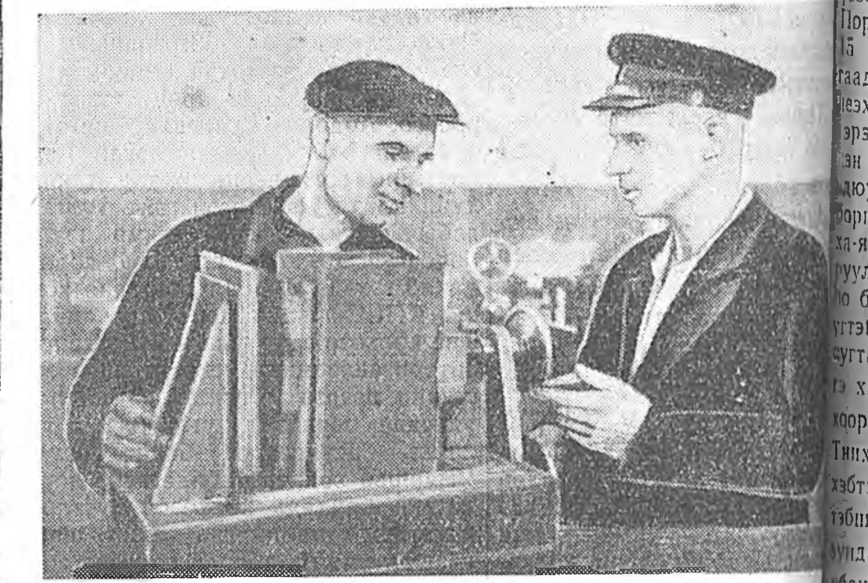
— Би үглөөдэрэйнгөө а... мүнөөдэр түсэблөөд, зэр зэ... хэрэгтэй болохо деталь захи... дэг заншалтайб,—гэжэ Н. А. ...ничев хөөрэнэ.

Энэнь урагшаа һанаатай, ... досотой хүнэй ёһо гурим ... Иигэжэ хүдэлдэг хүн ... даа эрэмсээрээ ямаршье һ... ригүйгөөр хүдэлжэ эхилнэ б...

Ажалайнгаа мэргэжэл ... лүүлхые ехээр оролдодог Ни... Андреевич үдэшын һургуули... жа һурадаг болонхой.

Агуу ехэ Октябриин 42 ... ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ ... һэн мүрысөөндэ оролсожо, ... хэр Авдоничев бүри һайнаар ... лажа, халаанайнгаа даабари ... лэн дүүргэнэ.

П. Кир...

Түмэр замай Улан-Удын паровозно депогой хүдэлмэришэд Октябри... рые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө эршэмтэйгээр мүрысэжэ бай... рүү уралан нарижуулагшад Иван Музыка, Феликс Анучин гэгшэд тус бүри... лан нарижуулгын олон дурадхал оруулаа. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) И. ... Ф. Анучин хоёр өөһэдынгөө зохёоһон шэнэ түхеэрэлгэ хаража байна.

А. Мачтаевай фо...

Саян уулын хормойдо

Аюр Дансаранов.

…Түүхэтэ долоон …жэлэй түрүүшын …жэлэй түсэб, уял…гаяа «Улаан Мал…шан» колхоз амжал…татайгаар бэелүүл…жэ байна. Нийтын…ээ бүхы түрэлэй …малай тоо толгой …олошоруулха 9 ha…рын түсэб үлүүлэн …дүүргэбэ. Гүрэндэ …тушааха, hү, ноoho ху…далдаха даабаряа …гүй лэ болзорhооь …уридшалан дүүргэн…хэй. Тэрэшэлэн 1930 …ондо гүрэндэ худал…даха мяханайнгаа …малнадые мүнөө жэл…дэ оруулхань. Тии…гэжэ энэ колхоз ай…магай Хүндэлэлэй …самбарта бэшэгдэ…жэ, партиин айко…мой, аймгүйсэдко…мой Хүндэлэлэй …грамотаар шагнаг…даа.

…КПСС-эй ЦК-гэй …ээлжээтэ Пленумэй …хүндэлэлдэ хүн бү…хэн оролдосотой, бү…тээсэтэйгээр хүдэл…нэ. Жэшээлбэл, дүр…шэлтэй hаалишан hама-Сырен Дугарова хайнаг үүлтэрэй гунжан үнеэдэй тус бүриhөө жэлдээ 600 — 700 литр hү hааха аад, тэрэнээ 5 hара соо дүүргээд, уялгаяа холо үлүүлжэ ябана. Мүн бэрхэ хонишон Намсарай Добшонов 426 эрэ түлгэдые зунай, намарай үедэ эрхимээр адуулжа, хүшэ шадалынь хүсөөгөөд, үбэлжөөндэнь оруулжа байна.

—Энэ жэл бэлшээриин ногоон hайн байгаа. Тиигээдшье хонидоо эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор адуулжа, уhа, хужараар дутаангүй ябагдаа. Тус бүриинь шэгнүүр 65 килограмм татаха байха. Үбэлдөөшье үнинэй бэлдэнхэйбди, — гэжэ нүхэр Добшонов сэдьхэл ханангяар хөөрэнэ.

Хорин юhэн жэлдэ хонин ажалда хүдэлжэ ябаhан hама-Сырен Мункoнова жэл бүри түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Агуусхэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ мүн лэ hайн амжалта туйлаа. Ноoho хайшалха, хурьгадые абаха

Хонишон h-С. Мункoнова

даабаряа үлүүлэн дүүргэнхэй. Эрхим ажалайнгаа түлөө «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» гэжэ медаляар hаяшаг шагнагдаа hэн.

Колхозой барилгашад нүхэд Аюр Гармаев, Шултым Башлеев, Аюр Дансаранов, Шултым Гомбоев, Николай Тагланов гэгшэд түрүү зэргэдэ гаранхай. Мүнөө эдэнэр шэнэ конторо барижа дүүргээд, малайнгаа хото хорёо заhажа байна.

Партиин ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай ехэ бэлэгээр угтаха мүрысөөндэ амжалта туйлажа ябаhан гэшүүдые тоолохо болоо hаа эндэ олон. Эдэ үдэрнүүдтэ социалистическэ мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа байнхай.

Д. Дугаров.

Зураг дээрэ: Н. Добшонов хонидоо адуулжа ябана.

Тэмсэл үргэлжэлhөөр

Хэжэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой hаалишад үнгэрhэн 9 hара соо hү hаалгаар hайн амжалтануудые туйлаа. Октябриин 1-дэ колхоз hү hааха жэлэйнгээ түсэб 80,9 процент дүүргээд байба. hү худалдаха гүрэнэй түсэб 111,4 процентээр дүүргэгдээ.

Колхозой түрүү hаалишан Жибзема Гармажапова үнэн зүрхэнhөө оролдожо хүдэлhэнэй ашаар, үнгэрhэн 9 hарада 11 үнеэдэйнгээ тус бүриhөөнь 1913 литр hү hаажа, аймаг соогоо нэгэдэхи hуури эзэлбэ. hаалишан хүбүүн комсомолец Владимир Базаржапов хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байгаашье hаа, 11 үнеэдэйнгээ тус бүриhөөнь 1746 литр hү hаажа, аймаг соогоо гурбадахи hууриda ябана. Тиихэдэ залуу hаалишад Галина Сафина, Дарима Цыренжапова, Светлана Сандакдоржиева, Дыжит Дашиева гэгшэд мүн лэ мянга hайса гаран литр hү hаанхай.

hаяхан партиин Хэжэнгын айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг тус колхоздо барюулагдаба. Аймаг соогоо түрүүлhэн эндэхид Прибайкалиин Лазогой нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай уряа бэшэг халуунаар дэмжэжэ, тэдэнэй жэшээгээр жэлэй дүүрэтэр hү hаалгаяа горьтойгоор дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Бии байhан арга боломжонуудаа зүбшэн, бодомжотойгоор шүүмжэлэн хэлсээд байхадаа, эндэхид гүрэндөө hү худалдаха уялгаяа Агуусхэ Октябриин революциин 42 жэлэй ойн hайндэр болотор сүм дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 центнер hү худалдаха юм. Тиихэдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриhөө дунда жэшээгээр 1300 литр hү hааха уялгаяа 1400 литр болгохо гэhэн шэнэ уялга абаад, аймагайнгаа hаалишадые социалистическэ мүрысөөндэ уриба.

Колхозой hаалишад хэлэhэн үгэдөө хүрэхын түлөө ажалайнгаа эршые улам түргэдхэн, зоотехническэ эрилтые гүйсэд дүүргэжэ, малайнгаа харууhа, эдеэлүүлгэдэ онсо анхаралаа табидаг болонхой. Мүн үнеэдээ сагhаань урид шэргээхэгүйн түлөө тэмсэнэ.

Малшад мүнөө үнеэдтээ турнепс, силос эдюулнэ. Тиихэдэ литр hүн бүхэндэ 200 грамм таряа талханай зүйл үгэдэг болохонь.

Тиигэжэ прибайкалиинхидай уряае дэмжэhэн колхозой hаалишад намар, үбэлэй hарануудта hү ехээр hаахын түлөө тэмсэжэ эхилээ. Гэхэтэй хамта эдэнэр уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотой, дүүргэхэшье байха.

Н. Галданов.

Хушалтагүй хотондо үбэлжүүлнэ

…хэр Дагбаев Зэдын …ммунизм» колхоздо …н жэлээ эрьенүүдые харуу…ла. Тэрэнэй отарын эрьенүүд …э тобир тарганаар үбэл…жэдөө орожо байна. Нү…хэр Дагбаев хабар, зундаа хо…нидоо hайса таргалуулдаг дүршэл…тэй. Энэ асуудалда гол анхаралаа …хандуулдаг. Зундаа үглөөнэй 4 час…та хонидоо бэлшээридэнь гаргаад, …үдэрэй халуунда hүүдэрлүүлжэ ама…руулдаг, тиигээд үдэшын харанхы …болотор адуулдаг заншалтай. Тии…гэжэ хонидынь түргэнөөр таргалжа, хүсэ шадалаа hайса абадаг юм. Тобир тарган хонидой отарада үхэл гарза үзэгдэдэггүй бшуу.

Тиихэдэ хонишон Дагбаевай дүй дүршэлэй үшөө нэгэ hайн юумэнь гэхэдэ, тэрэ агынхидай жэшээгээр хонидоо хушалтагүй хотондо байлгажа үбэлжүүлдэг юм. Энэ аргын ашагтай байhаниинь нёдондо харагдаа hэн. Бүхы хонидынь нэгэшье хоролтогүй, тарганаар ондо орожо, ехэшье ноoho үгөө. Отарынь хонин бүриhөө дунда зэргээр 4 килограмм 200 грамм ноohон хайшалагдаа hэн.

Мүнөө нүхэр Дагбаев нёдондонойнгоо дүршэлые улам арьбадхахын хойноhоо шангаар тэмсэнэ. Үбэлэйнгөө байрые hайса заhабариланхай, хушалтагүй хотонойнгоо ханые дулааланхай юм. Үбhэ тэжээлшье горьтойгоор бэлдэжэ абаа.

Г.Афанасьев.

…хайн мяха 5 дахин ехээр абахамнай

(…гүүсхэл. *Эхиниинь 2-дохи нюурта*)

…түрүүн нэгэ нэгээр абажа, …нь хүндөөд, бүлеэхэн уhаа…жа арщаад, хуурай хайр…хэдэг. Поршоонхонуудай га…р хахад час болоод байхада …нь табижа хүхүүлдэгбди. …нь 2 час болоод эдеэлүүлэгдэ… Поршоонхонуудай эхынгээ хү…хүртөөгүй hаань, тэдэ ондоо …хүбүүтэй гахайда табигдана. …Поршоонхонуудые түрүүшын 12—…хоногто эхынь hүөөр байл…гана, hүүлдэнь машиндагдаhан бү…лын hү уулгажа hүргаад, удаань …соонь 200—300 грамм зөөлэ…лха таряанай зүйл худхаад …гэдэгбди. Поршоонхонуудай …жожо эхилхэдэ, тэдэндэ мя…ханай гурил, модоной бута…ын хөө, шабар, загаhанай то…лон бусад минеральна тэжээл … Поршоонхонуудые эхэтэйнь …байлгахадаа, таhалгын нэ…гүүдэ тэдэнэй багтажа оро…жобhар үлээгээд таhалдагбди. …тэдэнэр тэндээ суглараад …юм. Тэрээн соонь багахан …нүүд табигдана. Хабартаа, …тэдэнэр эхэтээ хээрэ газаа …бэлшэнэ. Үдэртөө тэдэнэй …гульдираад орожо эдеэл…зарта тэжээл табяатай бай…

…совхозойхид поршоонхо… 2 hаратай болоод байхадань эхэhээнь hалгаажа түлжүүлнэ. Харин туранхай, муунуудынь 5—6 хоногоор hүүлдэ таhалдаг байна. Энэ жэлдэ гахайнуудайнгаа поршоонхонюль соо hалгаагаабди. Тэдэниие эхэhээнь hалгаахадаа бултынь нэгэ нэгээр шэгнээд, тусхай дэбтэртэ тэмдэглэнэбди. Тэдээн соohoo эмысэнь, hайнуудынь илгажа, амяарайнь түлжүүлээд, hүрэгтөө табидагбди. Эхэhээ hалгаагдаад, томо жэжээрээ, эрэ эмээрээ илгагдажа нэгэ таhалга соо 75—100 поршоонхо байлгагдана. Тэдэндэ тус бүридэнь үдэрэй 1,2—1,5 килограмм таряа талханай зүйл, 400—500 грамм бутаруулагдаhан ороoho, 800 грамм хүрэтэр үбhэнэй гурил, 2—4 килограмм хэршэhэн ногоон ургамал, силос, 3 литр машиндагдаhан hү үгэдэгбди. Иимэ рационоор эдеэлүүлхэдэ поршоонхонууд сүүдхэ бүхэндэ шэгнүүрээ 350—400 граммаар нэмээжэ, 4 hаратайдаа толгой бүринь 36—48 килограмм татадаг байна. Тиигэжэ тэдэниие 4 hаратай болоторнь түлжүүлжэ, тусхай тэжээлэй рациондо табяад шахадагбди.

Совхозойхид гахайнуудтаа гол түлэб хуурай тэжээл, уhа самокормушкада хэжэ шахадаг байна. Нэгэ газарта 150—200 шахамалнууд байлгагдадаг гээшэ. Тэжээлэйнь рацион тэдэнэй бэеын ехэ багаарнь тааруулжа табигдана. Илангаяа зунай сагта элдэб ургамал ногоо хэршэжэ ехээр эдюулдэгбди. Мүнөө совхоздомнай хамта 700 гаран гахай шахагдажа байнхай. Эндэ дүй дүршэл ехэтэй, бэрхэ гахайшан Мария Конечных нёдондо тус бүридөө 108 килограмм шэгнүүртэй 266 гахай гүрэндэ тушааhан юм. Байгша ондо энэ нүхэрнай сугтаа ажалладаг Аюроватаяа хамта 600 томо гахай hайса шахажа тушаагаад, мүнөө жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 гахай тус бүриинь 90 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха уялга абанхай. Мүн эрхим гахайшан Цыдып Гармаев хани нүхэр Бальжицутаяа 42 томо эхэ гахай харахадаа, тэдэнэйнгээ тус бүриhөө 22 поршоонхо абажа түлжүүлээ hэн. Энэ жэлдэ тэдэнэр эхэ гахай бүриhөө 25 поршоонхо абахын түлөө тэмсэнэ.

Совхознай долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ гахайн мяха абалгые 5 дахин дээшэлүүлхээр шиидээд, байгша ондо бүхыдөө 1400 центнер эрхим шанартай мяха гүрэндөө тушааха, худалдаха зорилготой юм.

Гахай үсхэбэрилхэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаhанай ашаар тэдэнэйнгээ мяханай өөрынь үнэ сэнгые 2 дахин бага болгообди. Жэшээнь, 1956 ондо центнер гахайн мяханда 1450 түхэриг ажал, зөөри гаргашалаглаhан hаа, энэ жэлдэ тэрээндэ 700 түхэриг гаргашалагдаад байна.

А. Сахарова,
Бичурын совхозой зоотехник.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Драматург Аполлон Шадаев

Бурядай литература тухай хэлэхэдээ, тэрэнэй нэгэ жанр болохо драматургиин үндэhэ hуури табилсаhан, энэ хүндэтэ хэрэгтэ мүнөөшье хабаадаhаар байhан Аполлон Иннокентьевич Шадаевай нэрые дурдангүйгөөр үнгэржэ болохогүй.

Бүри үни хада, хорёод гаран оноор Дээдэ Үдын педтехникумдэ hуража байха үедөө «Хаанай хашалан», «Гашуудалта хүүхэн», «Зүблэлтэ засаг» гэжэ томохон пьесэнүүдые бэшээд, «зүжэгшэ Аполлон» гэжэ нүхэдэйнгөө дунда алдаршаhан юм. Тэрэ үедэ тэдэ пьесэнүүдынь хүдөөгэй эдэбхитэдэй, студентнүүдэй хүсөөр наадагдажа, хүн зониие hонирхуулдаг байгаа.

Хаанай, баяд ноёдой хашалан hайса үзэhэн, Совет засагай тогтоxohoo хойшо бүрин эрхэтэй болоhон бурядууд дүрдагдагша зүжэгүүдые харахадаа: «Нээрэйл иигэжэ зобожо тулижа байдаг hэмди, мүнөө Совет засагай ашаар ёhотойл жаргалта харгыдаа орожо байнабди» гэжэ сэдьхэдэг, баясадаг hэн.

«Үгы, юрэдөө, иимэ зүбөөр, зохид таарууgaaр эдэ зүжэгүүдые хэн зохёоно, бэшэнэ гээшэб?» гэжэ зүжэг табигшадhaa үбгэд хүгшэдэй асуухадань: «Дээдэ Үдын багшанарай hургуулиин студент Аполлон Шадаев бэшээ юм» гэжэ хэлээд, набтаршаг аад, шаб тэнги бэетэй, ехэ нидхэтэй, сагаан шарайтай залуу хүбүүе заажа үгэдэг байгаа юм.

— Аа, Шадаев гээшэмнай энэ хүбүүн гү?—гээд хүнүүд зүhэ шарайень хадуужа абаха гэhэндэл хёрхоор шэртэн харадаг бэлэй.

Аполлон Шадаев тиигэжэ аяар гушаад гаран жэлэй саана «зүжэгшэ» гэжэ нэрэжэhэн байха.

«Эсэгын хүбүүн эрхыдээ нэгэ эрдэмтэй байдаг» гэhэн арадай аман үгын ёhoop, Аполлон Шадаев бишыханhaa хойшо ульгэр онтохонуудые шагнаха дуратай, ульгэршэ үбгэдэй хөөрэхые дуулаад, бага зэргэ заhан hагад, өөрын маягтайгаар нүхэдтөө хөөрэжэ үгэдэг байгаа. «Ульгэршэ хүбүүн болохо даа» гэжэ айл аймагаархиинь хэлсэдэг байба.

Аполлон Иннокентьевич Эрхүүгэй областиин Оhын аймагай Үбэсэ нютагта үгытэй таряаша бурядай бүлэ соо 1902 ондо түрэhэн юм. Тиихэ сагта арад зоной байдал ямар байгааб гэжэ хэлээд лахамнайб.

Хэдышье ядуу hуугаа hаа, hүбэлгэн бодолтой, үгэ хэлэндэ бэрхэ хүбүүгээ эрдэм номдо hургаха гэжэ Аполлоной эсэгэ оролдоhон байгаа. Тиигэжэ Аполлон 1916 ондо инородческо училищи дүүргээшье hаа, саашадаа hураха зөөригүй дээрэhээ эсэгындээ бусажа, анзаhа «шэхэдэхэ» баатай болоо бэлэй. Тиибэшье «А» үзэг таниха болоhон хадаа, ажалайнгаа хажуугаар ном олоор уншадаг байгаа.

Манай эндэ Совет засагай тогтоhоной hүүлээр ажалша зоной урда үргэн харгы нээгдэжэ, Аполлон Шадаев багшанарай семинари дүүргээд, Боохоной аймагай Ханагиин эхин hургуулида багшаар хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Эрдэмэй дээжэ амасаhан залуу багша Пушкинай, Лермонтовэй, Гоголиин болон ородой бусад суута уран зохёолшодой номуудые уншажа, литературын амта таняад, өөрөөшье шүлэг зохёодог болоо hэн. Некрасовай «Россида хэн hайн ажаhуудаг бэ?» гэhэн поэмэ уншажа, зүрхэ сэдьхэлээ ехээр хүдэлөөд, «Анзаhа шэхэдэhэн Аполлон» гэжэ поэмэ бэшээд туршаhан байха.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо шүлэгүүдые, пьесэнүүдые, рассказуудые, мүн бусадшье жанраар бэшэдэг болоhон юм. 1924 онhoo Улан-Удын педтехникумда дүрбэн жэл hураад, багша боложо Закаменай аймаг гараа hэн...

hургуулиин сценэ дээрэ табиха пьесэнүүд, үхибүүдэй дуулаха дуунуудшье тиихэдэ хомор байгаа. Тиимэhээ Аполлон Иннокентьевич өөрөө бишыхан пьесэнүүдые зохёодог, мүн дуушье бэшэдэг байба.

«Шуур-шуур дуутай,
Шубуун шэнги далитай,
Дуутай шуутай,
СССР-эй самолёт»...

—гэhэн дуус дуулаагүй үхибүүд үгыл ёhотой даа! Энэмнай Аполлон Шадаевай hургуулиин үхибүүдтэ зорюулжа бэшэhэн дуун юм.

— Би оройдоо ганса дуу бэшэhэн хүм, —гэжэ Аполлон Иннокентьевич бэсэ шоглон hагад хөөрэбэ. Теэд хүнэй дуулаагүй олон дуутай байнхаар, олоной дууладаг ганса дуутай байhаниинь дээрэ юм бэзэ.

Аполлон Иннокентьевич олон газарта ажаллаhан: Бурядай номой хэблэлэй редактораар, «Бурят үнэн» газетын корреспондентээр, культурын институдай научна хүдэлмэрилэгшөөр, республикын уран зохёолшодой Союзай секретаряар... хүдэлhэн байха.

Аполлон Шадаев, хаанашье хүдэлхэдөө уран зохёолоо бэшэhээр лэ ябаа юм. Энэ үе соо хэдэ хэдэн бишыхануудшье, ехэнүүдшье пьесэ бэшэhэн байна. «Мэргэн» гэжэ гурбан акттай пьесэнь дайнай урдатаа Бурят драмын театрын, хүдөөгэй сценэ дээгүүр табигдадаг hэн.

Аполлон Шадаев Гомбо Цыденжапов хоёрой сугтаа бэшэhэн «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драма 1940 ондо Москвагай Ехэ театрын сценэ дээрэ табигдажа, үндэр сэгнэлтэ абаhыень hанана бэзэт.

Аполлон Шадаевай бэлиг илангаяа дайнай hүүлээр hалбаржа, олон ном гаргадаг болоо. Тэдэнь эхэнхидээ арадай аман зохёолнууд юм. «Онтохонууд» (1946), «Хабарай баяр» (1947) гэжэ номуудые хэблүүлээ. «Армаан Дурмаан хоёр» гэжэ Аполлон Тороевтой хамта зохёоhон ульгэр 1948 ондо хэблэгдэжэ гараа бэлэй.

Тэдэнhээ гадна онтохонууд, ульгэрнүүд ходо хэблэгдэн гаража байдаг. 1958 ондо «Эрдэни шулуун» гэжэ онтохонуудай суглуулбари гаралан байна. Энэ жэлдэ «Бан тайга соо» гэhэн повестинь хэблэгдээ. Мүнөө «Намагта нуур» гэжэ ехэ пьесэ бэшээд, зүбшэн хэлсэлгэдэ табинхай. «Эрдэни шулуун» гэжэ оперын либретто, «Түмэршэ дарханай алдуу» гэhэн пьесэ бэшэжэ байна. Хүдөө нютагуудта ябажа суглуулhан олон тоото аман зохёолоо таатай зохидоор таарулан найруулха гээшэ бахал хэсүү ажал бшуу даа. Тиимэhээ Аполлон Иннокентьевич энэ хэрэгтэ ехэнхи сагаа барадаг, бурят арадайнгаа ульгэр онтохонуудые ерээдүйн үетэндэ зорюулжа хайшан гээд лэ hайнаар найруулан бэшэхэмни даа гэжэ үдэрhөө үдэртэ оролдодог...

Манай үнинэй драматург, арадай аман зохёол суглуулагша Аполлон Шадаевай творчествотой ород уншагшадшье танилсанхай. «Баяр» гэжэ драмань 1940 ондо Москвада ород хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараа hэн. Тэрээнhээ гадна ульгэрнүүдынь Чита, Эрхүү городуудта хэблэгдэhэн байха.

Хитадай Арадай Республикын үбэр Монголдо Аполлон Шадаевай гурбан ном оршуулагдаад, хуушан монгол үзэгөөр хэблэгдэн гараhан байна.

—Шадал соогоо бэшэжэл байгшаб, ажалай түрүүшүүл тухай очеркнуудые бэшэжэ байнаб,—гэжэ Аполлон Иннокентьевич хөөрэнэ.

Даруу түбшэн зантай, «биб» гэжэ бэеэ hайрхажа ябадаггүй энэ үнинэй уран зохёолшомнай мүнөө үедэ бэлиг талаангаа буураагүй, эршэ ехэтэйгээр ажаллажа, түрэл литературадаа нэмэри болохо зохёолнуудые бэшэжэл байhаар.

Даша Дугаров.

Агуусхэ арадай фильмнүүдэй фестиваль

Хитадай Арадай Республикын эрхэ сүлөөтэй болоhонhоонь хойшо 10 жэлэйнь ойе манай республикын ажалшад хаа хаанагүй үргэнөөр тэмдэглээ. Город, тосхонуудай промышленна предприятинуудта, дунда, дээдэ hургуулинуудта, эмхи зургаануудта hонирхолтой лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, 10 жэлэй турша соо сүлөөтэ арадай ямар ехэ амжалта туйлаhан тухайнь онсолон тэмдэглэhэн юм.

Алдарта ойдо зорюулагдан республикымнай город, тосхонуудта олон үдэрэй турша соо кинофестиваль эмхидхэгдэжэ, Хитадай Арадай Республикада зохёон буулгагдаhан олон фильм харуулагдаа. Жэшээнь, Улан-Удэдэ сентябриин 29-hөө октябриин 13 хүрэтэр сонсхогдоhон кинофестивальда городой олон ажалшад хабаадаа. «Записки медсестры», «Дочь партии» гэхэ мэтэ кинокартинануудые хүнүүд олоороо хараhан байна.

Закаменай, Прибайкалиин аймагуудта кинофестивалиин болоходо мүн лэ олон хүн хабаадажа, Хитадай Арадай Республикын шэнэ фильмнүүдтэй танилсаа.

Б. Жамбалов.

Олзо ехэтэй загаhашад

Намарай энэ үедэ Байгал далай абари зангаа хубилгажа захалдаг гээшэ. Октябрь hарын түрүүшын хахадhаа эхилжэ, үдэшэ үглөөниинь мэлмэрэн байhан захагүй үргэн уhан талын дундаhаа мухарин ерэhэн долгин хабсагай шулуунай үбсүү наншан сухаридаг...

Зунай намжаа дулаахан сагай хидал: үдэшэ орой, эртэ үглөөгүүр загаhашадай онгосын тамархашье хомор болонхой. hалхи, жабарай намдаhан хойно, үдэртөө мотортой онгосодо hууhан хүнүүд далайн энэ тэрэ нугалаа, тохойhoo гаража ерэдэг болоо. Хэды иимэ байгаашье hаань, Максимиха гэжэ тосхондо оршоhон «Путь к коммунизму» гэжэ загаhа барилгын артелиин хүдэлмэришэд 1959 онойнгоо даалгабарита түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлмэрилhөөр.

Энэ артелиин загаhашадай бригаданууд зунай сезоной эхилhэнhээ хойшо долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна. Иван Александрович Рыковэй хүтэлбэрилдэг загаhашадай бригада зунай сезоной үедэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаhан зандаа. Тус бригадынхид удаан болзороор табигдадаг губшуурта хүдэлмэрилдэг юм. hаяын үдэрнүүдэй нэгэндэ нүхэр Рыковэй бригада мотортой онгосодоо hуужа, hалхинай намдахые hамбаашалан, губшуураа эрьехээ далайда гараа hэн.

Онгосынгоо моторой жолоое бүхөөр бариhан Иван Александрович губшуурнуудайнгаа табигдаhан газар тээшэ түргөөр табилуулна. Далай дээгүүр ябаhаар байтар гүйхэншэг болоhон газарга хадхагдаhан hаднагуудай үзүүр харагдажа эхилбэ. Моторой абяан аалида аалидаhаар, хоёр онгосо энэ газарта ерэжэ аргаахан тогтобо. Бригадын 8 гэшүүд тус бүриингөө хэдэг ажалые hайн мэдэхэ болонхой, губшуураа татахаяа бэлдэжэ оробо.

—Зай, нүхэд, губшууртамнай юу хээн бии хэбэртэй. Татахаяал мэдэгты, hалхинай шангадхаhаа урид эрьедээ хүрэхэ ёhотойбди, — гэжэ бригадир Иван Александрович захиралта үгэбэ.

— Татахал даа, амандаа ороhон олзые алдажа болохогүй,—гэжэ долоон класс дүүргээд, загаhашан болоhон залуухан басаган Антонина Рыкова омогтойгоор харюусана.

Хамагhаа түрүүн бригадир губшуурайнгаа уялаануудые тайлажа, аятай зохидхоноор онгосодоо бүхэлнэ. hүүлээрнь бригадын гэшүүд губшууртаа бүри дүтэлэн, загаhаар дүүрэшэhэн ехэ ехэ мэшээгүүдые дундалжа эхилбэ. Багтахаа болиторoo хаагдаhан омоли загаhад онгосо руу адхаржа мэдэбэ. Энэ үедэ ааляар хүдэлмэрилжэ болохогүй, шүүрдэгдээгүй загаhад мултаран ошохо бшуу. Онгосын оёорто унажа байhан ялагар сагаан омолиин исалан байхынь харахадаа загаhашадай шэг шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ.

Нилээд удаахан саг соо эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлhэн эдэ загаhашад ажалаа дүүргэhэнэйнгээ hүүлдэ губшуураа 14 метр гүнзэгыдэ табижа дахин бухэлнэ. Наран нилээд баруулжаа ошонхой. Хойто зүгhөө үлеэжэ байhан hалхин баhал шангадахаяа забдана. Далайн абари зангые мэдэхэ болоhон бригадир Иван Александрович ябууд дундаа моторoo хүдэлгэжэ аяар холо хүхэрэн байhан Максимиха тосхоной эрье тээшэ шэглэн шуумайба.

Нилээд удаахан тамарhанай hүүлдэ загаhашадай хоёр онгосо тушаан абалгын пунктда удаа дараалан хүрэжэ ерээ. Эрье дээрэ байhан хуушанай загаhаша үбгэжөөл Андрей Иванович Толстихин гэгшэ Рыковэй бригадын олзотой ерэhые таажа:

—Бэрхээр хүдэлмэрилнэт, залуушуулни. Ингэжэл хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй,—гэжэ байжа шанга шангаар хашхаран байба.

Эрье дээрэ далайhаа ерэhэн бэшэшье бригаданууд загаhаяа тушаажа байба. Хэнэй бригада хамагhаа ехые баряа хаб гэжэ хүн бүхэн hонирхоношье хэбэртэй. Тиигэhээр байтар Рыковэй бригадынхидай ээлжээн ерэжэ, хайрсаглагдаhан загаhые шэгнүүр дээрэ зөөлгэн болобо. Хүүртигүүдээ тайлажа хаяhан залуушуулай hайсахан хүлэртэрөө хүдэлмэрилhэнэйнь hүүлдэ тушаагдаhан загаhанай квитанци бэшэгдэбэ. Иван Александрович тэрэ квитанци дээрэ гараа табихынгаа урда тээ «52 центнер загаhан тушаагдаа» гэжэ бэшэгдэhэн мүр уншахадаа бүри ехээр баярлан байгаа hэн.

Ингэжэ Баргажанай аймагай «Путь к коммунизму» гэжэ загаhа барилгын колхозой нүхэр Рыковэй хүтэлбэрилдэг бригада зунай сезон соо 300 центнер загаhа бариха түсэбөө 400 центнер хүрэтэр дүүргэбэ.

И. Этингов.

Заншалта эстафетэ үнгэргэгдэбэ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улан-Удын үйлсэ, талмайнуудаар спортивна хубсаһа үмдэһэн залуу хүбүүд, басагад нишэ тиишээ олооро субан байба. Тэдэнэр «Правда Бурятии» газетын шан абаха эстафетэдэ хабаадахаяа зориһон байгаа. Энэ жэл 24-дэхеэ үнгэргэгдэжэ байһан заншалта эстафетэдэ дунда, дээдэ һургуулинуудай, спортивна бүлгэмүүдэй спортсменүүд, хамта дээрээ 400 гаран хүн хабаадалсаһан байна.

Үдэрэй 12 час дүтэлжэ, урилдаанай газарта Улан-Удын дунда һургуулинуудай басагад жэрын жагсана. Мүнөөдэр 65-дахи һургуулиин һурагшад түрүү һуури дахинаа эзэлхэ ёһотой гэжэ хүнүүд багсаан дуугаралдана. Уданшьегүй мүрысөө эхилхэ гэһэн дохёо үгтэжэ, хэдэн басагад абаһаар түрүүлэн хараа далда орошобо. Нэгэ хэдэн сагай үнгэрһэн хойно эгээн түрүүлэн 65-дахи һургуулиин һурагшад хамагһаа түрүүлэн гүйжэ ерэбэ. Тиигэжэ 65-дахи һургуулиин түлөөлэгшэд 2980 метрын газарые 8 минута 19,4 секунда соо гаталаа.

Басагадай һүүлээр хүбүүд урилдажа, 65-дахи һургуулиин түлөөлэгшэд мүн лэ түрүүлээ. Тэдэнэр урилдаанай газарые 7 минута 9,8 секунда соо дабажа ерэһэн байна.

Улан-Удын тусхай дунда һургуулиин басагадай дунда шанга мүрысөөн эхилжэ, хэдэн команда зэргэ гүйлдэжэ ороно. Энэ мүрысөөндэ багшанарай училищиин басагад түрүүлээ. Эдэнэр 8 минута 33,4 секунда соо гүйжэ ерээ. Хүбүүдэй дунда болоһон мүрысөөндэ түмэр замай техникумэй спортсменүүд түрүүлбэ.

Дунда, мүн тусхай дунда һургуулинуудай һурагшадай мүрысэһэнэй һүүлээр урилдаанай газарта багшанарай, зооветеринарна институдай эхэнэрнүүд жагсаба. Тэндэхи басагадай һубарилдан урилдахада фиништэ багшанарай институдай командын түлөөлэгшэ хамагһаа түрүүлэн гүйжэ ерэбэ. 450 метрын газарта болоһон урилдаанда иигэжэ багшанарай институдай команда нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна.

Дээдэ һургуулинуудай эрэшүүлэй дунда болоһон мүрысөөндэ зооветинститудай спортсменүүд түрүүлээ. Тэдэнэр сугтаа урилдаһан багшанарай институдай спортсменүүдые замдаа холо хаяжа, 6 минута 40,8 секунда соо гүйжэ ерээ.

Эрэшүүлэй хоорондо болоһон мүрысөөнэй һүүлээр «Правда Бурятии» газетын редактор нүхэр Стегачев сугларагшадта хандан мүрысөөндэ түрүүлэгшэдые амаршалаад, газетын редакциин шангуудые, хүндэлэлэй грамотанууд болон дипломуудые түрүү командануудта, мүрысөөндэ шалгарагшадта барюулаа.

Н. Иванов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн багшанарай институдай эхэнэрнүүдэй команда харуулагдана.

Л. Хайдуровай фото.

Заводой киностудиин түрүүшын фильм

Ленинэй орденто паровозовагонно заводой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй зохёоһон түрүүшын фильм заводой партийна гэгээрэлэй кабинедтэ һаяхан харуулагдаа. Кинодо дуратайшуулай студиие заводто байгуулха тухай асуудалые Культурын ордоной правлениин гэшүүд бүри үнгэрэгшэ жэл дэбжүүлээ һэн. Гэбэшье кинокамерын үгы дээрэһээ даб гэһээр кино буулгаха аргагүй байһан юм.

Энэ жэлдэ студиин байгуулагдажа эхилхэдэ заводой инструментальна цехын наладчик Иван Зелянский, мастер Борис Николаев, хүдэлмэришэн Виктор Дуриев болон бусад кино буулгаха дуратай байһанаа мэдүүлээ һэн. Культурын ордоной правлениин түрүүлэгшэ нүхэр А. Ямбиков, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ В. Хижняков болон бусад студиин ажалда эдэбхитэйгээр туһалаа.

Нэгэ һарын турша соо буулгагдаһан «Заводой нэгэ үдэр» гэжэ шэнэ фильмын харуулагдахада хүдэлмэришэд сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө экран дээрэ хаража һонирхобо. Социалистическэ Ажалай Герой Анисим Николаевич Ошировай хүтэлбэрилдэг бригадын, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Марк Антонович Чернышевой, заводой эрхим уралан нарижуулагша Степан Захватихата болон бусадай оролдосотой һайнаар ажаллахань экран дээрэ хойно хойноһоо харуулагдана.

Үдын забһарлалгын үедэ заводой залуушуулай волейбол сохижо наадахые, өөһэдтөө гэр баригшадые, мүн заводой ажабайдал буулгаһан бусадшье кадрнуудые харахада һонирхолтой.

Д. Дармаев,
заводой хүдэлмэришэн.

Иимэ уулзалганууд боложо байг лэ

1940 ондо Москва хотодо болоһон бурят арадай искусствын декадада манай уран зохёолшод хабаадаагүй бэлэй. Юундэб гэхэдэ, тэрэ үедэ литературамнай хүгжэлтын замда һаяхан лэ гаража байгаа ха юм. Тэрэ гэһээр хорёод шахуу жэл үнгэрбэ. Энэ богонихон хугасаада уран зохёолшод ехэхэн амжалта туйлаа. Хэдэн арбаад роман, повесть, поэмэ гэхэ мэтэ бэшэгдээ. Бэшэгшэдэй бэлиг шадабари хараа байса һайжараа.

Ноябрь һарада үнгэргэгдэхээ байгаа декадада республикын уран зохёолшодой ямар бэлэгтэйгээр ошохоёо байһан тушаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта һаяхан болоһон уулзалга дээрэ Бурядай уран зохёолшодой Союзай харюусалгата секретарь Ц. Дамдинжапов элидхэбэ.

Институдай актова зал соо багтажа ядатараа студентнэр сугларанхай, элидхэлшые тон анхаралтайгаар шагнажа һууба. Залуу поэт Даши Дамбаев бурят, ород хэлэн дээрэ хоёр шүлэг сог залитайгаар уншажа, шагнагшадай зүгһөө урин дулаанаар угтагдаа. Бурядһаа ород хэлэн дээрэ хэдэн шүлэг оршуулһан залуу бэшэгшэд Михаил Шиханов, Анатолий Шитов шүлэгүүдээ уншаа. Удаань поэдүүд Шираб Нимбуев, Цырен-Дулма Дондокова, Владимир Петонов, Николай Дамдинов, Цэдэн Галсанов, Цыден-Жап Жимбиев, Алексей Бадаев, Семен Метелица шэнэ шүлэгүүдээ уншажа, хүнүүдые һонирхуулаа.

Институдай студентнэр болон багшанарай зүгһөө үгэ хэлэһэн И. Хамгушкеев декадада амжалта туйлажа ерэхыень уран зохёолшодые уряалаа.

Удаань Бурядай дуу, хатарай ансамблиин артистнуудай хүсөөр һонирхолтой концерт харуулагдаа. Эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй хоорнууд бурят, ород дуунуудые дуулаа.

А. Данилов.

Хилын саанаһаа

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Индонезидэ ошоод байһан тухай

ДЖАКАРТА, октябриин 18. (ТАСС). Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов толгойлогшотой СССР-эй Верховно Соведэй делегаци орон соогуур аяншалаад мүнөөдэр Джакартада бусажа ерэбэ.

Орон соогуур аяншалхадаа делегациин гэшүүд Бандунг, Джокьякарта, Суракарты, Денпасар (Бали арал) городууд болон Ява, Бали аралнуудтахи хэдэн үзэсхэлэн гоё газарнуудта хүрэһэн байна.

Делегациин гэшүүдэй орон соогуур аяншалхадань, Индонезиин парламентын түрүүлэгшэ Сартоно, СССР-һээ Индонезидэ байдаг элшэн сайд Б. М. Волков тэдэнтэй суг ябалсаа.

ПОРП-гэй Центральна Комитедэй гурбадахи пленум

ВАРШАВА, октябриин 18. (ТАСС). Польшын хэблэлэй агентство иигэжэ мэдээсэнэ. Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй III пленум үсэгэлдэр болоо.

Мяха худалдадаг дэлгүүр дээрэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые пленум зүбшөөд, эдэ бэрхэшээлнүүдые зайсуулха хэмжээнүүдые хараалаа.

ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка элидхэл хэһэн байна.

Үгэ хэлэлгын болоһоной һүүлээр, пленум зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

ВСНП-гэй саг үргэлжын комитедэй, НПКС-эй бүхы Хитадай комитедэй хамтын заседани

ПЕКИН, октябриин 19. (ТАСС). Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай (ВСНП) болон Хитадай арадай консультативна политическэ соведэй бүхы Хитадай комитедэй (НПКС) хамтын заседани мүнөөдэр Пекиндэ Хуайжэньтанай зал соо болоо.

Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшэ Лю Шао-ци, ВСНП-гэй саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Чжу Дэ, КНР-эй Гүрэнэй зоведэй премьер Чжоу Энь-лай, Хитадта ерээд байһан, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби, ВСНП-гэй ПК-гэй түрүүлэгшын орлогшонор, КНР Гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшонор, ВСНП-гэй ПК-гэй, НПКС-эй бүхы Хитадай комитедэй гэшүүд заседани дээрэ байгаа.

ВСНП-гэй саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Чжу Дэ, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби заседани дээрэ үгэнүүдые хэлээ.

Кубын премьер-министр Фидель Кастро мэдүүлгэ хэбэ

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын премьер-министр Фидель Кастро октябриин 16-да телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. «Экономическа талаар сүлөөрхын түлөө тэмсэлээ Куба хэзээдэшье зогсоохогүй».

Аграрна реформо тухай хуулиие бэелүүлхэдээ, Америкын сахарай заводуудай эзэдэй эрилтын хүсэдөөр хангагдаагүй һаань, Кубын сахарые багаар худалдажа абадаг болохобди гэжэ Холбоото Штадуудай заналта хэдэгынь мэдээжэ.

Америкын зүгһөө хэгдэдэг заналтануудта харюусахадаа, Фидель Кастро иигэжэ хэлээ: «Бидэндэ эсэргүү хэмжээнүүдэй абтаад байгаа һаань, бидэнэр урдаһаань шухала хэмжээнүүдые абажа харюусахабди».

«Бидэнэр манай арадые хамгаалнабди, сухарихагүйбди» гэжэ тэрэ нэмээжэ хэлээ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сесси

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 19. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй гурбадахи саг зуурын гэшүүнэй һунгалта Генеральна Ассамблейн мүнөөдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Польшын кандидатура, мүн хуули бусаар дэбжүүлэгдэһэн Турциинshье кандидатура үнгэрэгшэ неделидэ болоһон дуугаа үгэлгэнүүдэй үедэ олонхиин дууе, дуунай гурбанай хоёр хубиие абажа шадаагүй һэн. Мүнөө зургаа дахин дуугаа үгэлгэ болобошье, тохёолдоһон бэрхэшээл зайсуулагдаагүй.

Польшын кандидатурые дэмжэхээ болёод, Турциин кандидатурын түлөө дуугаа үгэхын тулада Латин Америкын хэдэн оронуудай, мүн Европын оронуудай делегацинуудта баалалта хэхэ гэһэн һэдэлгэ Америкын делегаци гаргаа.

Зүгөөр дуугаа шэнээр үгэлгэһөө эсэсэй дүнгэй гараагүй. Тиимэһээ Аюулгүйн Соведэй саг зуурын гэшүүнэй һунгалтые ноябриин 2 хүрэтэр хойшолуулха гэжэ шиидхэгдээ.

„СССР-эй нэрэ хүндэ бүри ехээр ургаба“

ПАРИЖ, октябриин 19. (ТАСС). Советскэ түби хоорондын автоматическа станциин Һарын Газар дээрэһээ харагдадаггүй хубиие фотографировалжа, тэндэһээ абтаһан мэдээнүүдые Газарта дамжуулһан тухай мэдээсэл Францида угаа ехээр һонирхогдоо.

Советскэ гурбадахи ракетын амжалтатайгаар табигдаһые—«СССР-эй нэрэ хүндэ бүри ехээр ургаба» гэжэ «ЭКО» газетэ сэгнэлтэ үгэнэ.

Пекинэй эдир пионернүүдэй организациин арбан жэлэй ой

ПЕКИН, октябриин 19. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, ниислэлэй арба мянга гаран пионернүүд бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай байшан соо үсэгэлдэр сугларaa. Пекинэй пионернүүдэй организациин байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан митинг эндэ болоо.

«Һайнаар һуража, үдэр ерэхэ түдам урагшаа дабшаха» шухала байһан тухай гүрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай хэлэһэн үгые хододоо һанажа ябахыень комсомолой Пекинскэ городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Ван Чжао-хуа пионернүүдые амаршалхадаа уряалһан байна. Хитадай залуушуулай коммунистическэ союзай ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Ху Яо-бан болон бусад мүн лэ үгэ хэлээ.

Хитадта вертолет бүтээдэг болобо

Синьхуа агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор «Вихрь-25» гэжэ вертоледуудые Хитадта олоор бүтээдэг болоо.

Дээгүүр, мүн түргэнөөр ниидэхэ гын талаар, ашаа үргэлгөөр энэ вертолет харин оронуудай эрхим вертоледуудһаа дутуугүй юм.

(ТАСС).

„Гайхамшагта амжалта“

ПАРИЖ, октябриин 19. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Лондонһоо дамжуулһанай ёһоор, Һарын Газар дээрэһээ харагдадаггүй хубиие советскэ түби хоорондын автоматическа станци фотографировалһан тухай мэдээсэлые тайлбарилхадаа, Англиин түби хоорондын зам харилсаа байгуулха асуудал шэнжэлдэг бүлгэмэй вице-президент Кеннет Гэтленд «Энэ ушар гайхамшагта амжалта болоно» гэжэ мэдүүлээ.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хэгдэһэн асари ехэ туршалта

БЕРЛИН, октябриин 19. (ТАСС). Советскэ түби хоорондын станци Газарые нэгэдэхеэ тойроһон, тэрэ хэдээ Һарын нүгөө талые фотографировалһан тухай мэдээсэлнүүдые Берлинэй демократическа газетэнүүд нэгэдэхи хуудаһануудтаа толилно. Замбуулин соогуур дабидаг советскэ ракетэ Газар болон Һара шадарай замбуулинай дайдын бодото шэнжэ шанар тухай олон үнэтэ мэдээнүүдые радио дохёонуудаар хоёр неделиин турша соо Газарта дамжуулдаг байба гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ бэшэнэ.

Д. Маршалл наһа бараба

ВАШИНГТОН, (ТАСС). США-гэй гүрэнэй секретарь урдань байһан Д. Маршалл удаан саг соо үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр, октябриин 16-да наһа бараа гэжэ Американ информационно агентствонууд дээсэнэ.

ЭДЭНЭР МАНАЙ ДУНДА БАЙХА ЁҺОГҮЙ

Хүн зоной ухаан бодолдо үлэһэн капитализмын үлэгдэлнүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ ёһотойбди. Иимэ үлэгдэлнүүд аяндаа үгы боложо арилха юм гэжэ бодолтогүй, харин эдээнтэй эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ партиин XXI съезд онсо зааһан байгаа.

Хуушанай үлэгдэлнүүдэй нэгэн гэхэдэ, бурхан шажанда шүтэхэ ябадал болоно. Манай орон дотор шажанда шүтэхэ хүнүүд тон үсөөхэн болоһоншье һаа, үшөөл бии гээшэ. Мүн энээнтэй хамта шажанда шүтэгшэдэй сэдьхэлые хэрэглэжэ, мүргэл һэргээхые хүсэдэг зарим хүнүүд бии байна. Манай Бурят оронной зарим нютагуудаар зольбон, зайгуул ламанар, шэдитэн хубилгаан гээшэбди гэжэ бэеэ нэрлээд үргэл мүргэл һэргээхые һэдээшэд ябадаг. Ярууна Хэжэнгээр, Сэлэнгэ Зэдээр, Кяхта Кудараар зайгуултажа, эдэнэр һүзэгтэниие мэхэлдэг, аашалдаг байна. Жэшээнь, Кудара-Сомондо Иволгын аймагһаа ошоһон Нима Жапов гэжэ хүн һуудаг. Энэ хүн ямаршье ажал хэдэггүй, лама гээшэб гээд һүзэгтэниие мэхэлжэ, зөөриинь һуга шобто татан эдидэг. Эрдэм һургуулишьегүй аад, энэ хүн хитад зурхай һайн мэдэдэг хүн болоод, зурхай зурадаг, хүниие эмшэлдэг хэбэртэйгээр суу тараагаа. Һүзэгтэй нэгэ хүн Т. басаган тушаагаа энэ ламаһаа абарал эрихэ гэжэ бодобо ха.

—Үхимни юунһээ боложо үбдэбэ гээшэб? Абаржа хайрлыт гэхэдэнь, Жапов бага зэргэ бодолгото болоһон янзатай болоод:

— Нютагайтнай нэгэ хүнэй эльбэдэжэрхиһэн дээрэһээ үхинтнай үбдөөл даа. Тиимэһээ минии табиһан аршааниие хүртэжэрхибэл бараг болохо даа гээд Кударын голһоо асарһан уһаяа шэл соо хээд үгэһэн байгаа. Теэд үбшэлһэн хүн голой уһа уугаад эдэгэхэ гэхэдэ хэн этигэхэб. Энэ «мэдэлшэндэ» этигэхэ хүнэй Кударын аймагта үсөөн болоходонь тэрэ хүнгэн олзоёо бэдэржэ, Читын областиин Красночикойн район зайгуултажа арилдаг болоо һэн ха.

Мүн Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо һуудаг Лубсан Батоев гэжэ хүн мэргэлхэ, аргалха, альбан шүдхэр «дараха» гэхэ мэтээр айл аймагаар аашалжа ябаһаар үнинэй. Ороһон айлһаа архи эрижэ, аяга табаг шэнжэлжэ ябадаг энэ мэхэшэндэ этигэдэг һүзэгтэнэй үшөөл байдагынь гэмшэлтэй.

Энэ мэтын зайгуул ламанар хара олзоёо хараад, обоо бунхан тахиулха мэтээр һүзэгтэниие ажал хүдэлмэриһөөнь һаатуулдаг, архи тамхи шэрэдэг, үймөө шууяа татадаг байна. Жэшээнь, иимэ ламанарай оролдолгоор Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай уулзалга дээрэхи Бүрин хаан уулые тахиулһан байгаа. Эндэ хэдэ хэдэн төөлэйтэй һүзэгтэн гаража, архидаан болоо һэн ха. Гадна урдань хубараг ябаһан Сосор Табхаров Дондок Цыдыпов хоёрой зууршалгаар үнгэрһэн жэл энэ уулада субарга баригдаа гэнэ.

Кяхтын совхозой дэбисхэр дээрэ баһа хэдэн ламанарай аашалһан тухай богонёор тэмдэглэе. Дамба Юмдашиев, Табдан Буянтуев, Алексей Бальчинов гэдэгүүд Мөөрөөшын аранжан-арьяабал гээшэдэ һүзэгтэниие суглуулжа мүргэл хээд, үргэл бариса абадаг байна. Эдэ гурбан Кяхтын совхозой Мөөрөөшэ нютагта мүнөө болотор дура зоргоороо аашалһаар. Эндэхи олохон айлай гэр дээрэ хии морин хиидэжэ байдаг. Ойлгуулламжын хүдэлмэри, нэн түрүүн шажан мүргэлдэ эсэргүү идхамжын хүдэлмэриин муу дээрэһээл иимэ юумэнүүд үзэгдэнэ гээшэ.

Кяхта городто Цырен Дарижапова гэдэг удаган һуужа байдаг. Энэ хүгшэн элдэб үбшэнэй шалтагааниие тайлбарилхадаа хада уулын эзэд, онгон-тэнгэри гомодобо гэжэ абарал буулгаад, тэрээндэ иимэ тиимэ үргэл хэгты гэжэ хэлэдэг юм. Һүзэгтэниие айлгажа, һүрдүүлжэ, эдилгэ, бариса абахын тулада иигэжэ байжа энэ хүгшэн аашалдаг гэхэ:

«Галзуу шоно моритойб,
Гал могой ташуууртайб,
Хүнэй мяхан хүнэһэтэйб,
Хадын нүхэндэ байратайб...»

гэхэ мэтэ үгэнүүдые хэлэжэ байжа хашхардаг, бөөлэдэг. Энээнһээ гадна энэ удаган хүн зониие бүришье бүдүүлигээр мэхэлдэг байха.

Лама, бөөнэр һүзэгтэниие ажал хүдэлмэриһөөнь гансахан һаатуулаад байдаг бэшэ, харин олониитын хүдэлмэридэ һаад тодхор татахые һэдэдэгшье байна. Жэшээнь, 1958 оной хабар Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой зарим гүүртэнүүдэй малшад правлениин тогтооһон үдэр малаа зуһаланда гаргажа үгэбэгүй ха. Һүүлдэ мэдэхэдэнь Чойдоржо Мункуев гэдэг ламын «айладхаһанай» ёһоор «улзытэй» һайн үдэр малаа зөөлгэхэ гэһэн байгаа гэхэ. Тэрээнһээ боложо малаа хэдэн хоногоор удааруулжа, зуһаланда оруулаа һэн. Иигэжэ хэдэн үдэрэй турша соо колхозой мал сабшалангай ногоо гэшхэжэ байгаа.

Зайгуул ламанар, бөөнэр, үзэлшэд үни холын мартагдаһан мүргэл тахилай газарые дахяад һэргээхэ гэжэ оролдоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ Яруунын аймагта субарга бодхооха гэжэ һүзэгтэнһөө мүнгэ бадарлаһан байха. Гансахан Үльдэргын «Коммунизм» колхозой һүзэгтэнһөө 9 мянган түхэриг мүнгэ, мяха, тоһо мэтын зүйлнүүд бадарлан суглуулагдаһан байха юм. Гадна һүүлэй үедэ элдэбын дабаанда, аршаан шадар, харгы замай бэлшээри гэхэ зэргын газарнуудта үлэ табиса үргэжэ, бариса бариха ябадал бии болонхой. Тиимэ газарнуудта хүн мүнгэ үргэдэг, зурам уядаг байна. Иимэ үлэ Түнхэнэй аршаанай дээдэ тээ байдаг курортын хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи эмхи зургаанай хүдэлмэрилэгшэд энээниие тэсэжэ байдагынь гайхалтай.

Зарим нютагуудта зольбон зайгуул мэхэшэд-ламанарай аашалжа байһан ушар юу харуулнаб гэхэдэ, олониитын дунда соёл сурталай хүдэлмэри һуларуулһан дээрэһээ зарим хүнүүд эдэнэрэй мэхэ гохододо бэлэхэнээр орошоно.

Шажан мүргэлэй үзэл хадаа коммунизмын үзэл сурталда үндэһөөрөө харша, эсэргүү удха шанартай гээшэ. Тиимэһээ шажанда эсэргүү пропагандые хаа хаанагүй шангадхахаһаа гадна, нютаг нютагуудаар зайжа ябадаг хуурмаг мэхэшэд—ламанар, бөөнэр, хубилгаан-мэдэлшэд гэхэ мэтэдэй бүхы аашыень олониитэдэ элирүүлэн харуулха шухала. Үнэндөө эдэнэр бэлэн олзо бэдэрээд, амар байдал намнаад ябадаг зонууд бшуу. Хүн зониие мэхэлжэ, хуурaжа олоһон мүнгөөрөө архи тамхи уудаг, забхай, залихай ябадал гаргадаг гээшэ. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагаар тэнэжэ ябаһан Диваа Будаев гэдэг гэлэн нэрэеэ алдажа, архи тамхи залгяад, һогтуу галзуугаар ... уншаһан нэрэтэй забаарһыень ... нүүд мэдэхэл. Үгышье һаа, Кяхтын аймагта һуудаг лама байһан Б. Цыренов һүзэгтэнһөө бадарлаһан мүнгөөрөө ханилһан нэгэ эхэнэртэ гэр абажа үгөөд, һүүлээрнь ... нээ бага гээд, шэнэ байшан ... рюулна. Иигэжэ мэхэ гохо... жэ, олониитын хүзүүн дээрэ ... даг хүнүүдэй аашые элирүүл... гээшэ хүн бүхэнэй, нэн түрүүн ... лиин захиргаануудай ...

Д. Балданов.

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИМ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 26, Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37. отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов. корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01173. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 50..